

KLJUB LETOŠNJIM SLABIM VREMENSKIM RAZMERAM

kmetijstvo odločno po poti napredka

Kmetijstvu našega okraja vreme že več let ni bilo tako nenačeljeno kot letos. Lepe obete o dobri letini so omajale ob obali najprej hude pozebe, kasneje pa sta toča in suša prizadeli vseh osem kmetijskih zadrug v našem okraju, oziroma celotno koprsko področje. Razumljiva je torej skeptična napoved, da poljedelska in vrtnarska proizvodnja, ki sta najbolj podrejeni vremenskimi vplivom, po obsegu fizične proizvodnje ne bosta izpolnili pričakovanih in sprejetih planskih obveznosti. Ob obali je po oceni posebne komisije poljedelska proizvodnja celo za polovico manjša od lanskega leta, za ostale predele v okraju pa velja takale ocena: pridelek poznega krompirja in zelja bo v primerjavi s preteklim letom manjši za 20 oziroma 15 odstotkov, pridelek vrtnin od 30 do 50 odstotkov, medtem ko bo pridelek grozdja slabši od lanskega leta za približno 20 odstotkov.

Napoved vsekakor ni bodrilna, toda vrsta novih okoliščin, kot prehod na intenzivnejšo in sodobnejšo obdelavo kmetijskih površin, smotrnejše investiranje, dobro zastavljeno združevanje kmetijskih gospodarstev in predvsem pridobitev novih površin ter podobni ukrepi, postavljajo na povsem realno osnovo domala vse postavke družbenega plana, ki predvideva v primerjavi z letom 1961 povečan fizični obseg proizvodnje in družbenem sektorju za 42 odstotkov, v zasebnem pa za 10 odstotkov.

Med najpomembnejšimi pridobitvami v tem letu velja omeniti velike površine pridobljenih novih zemljišč z nakupom, zakupom itd., sanacija 5 tisoč jablan in tisoč sliv, medtem ko bodo investicijske naložbe v kmetijstvu znašale po podatkih okrajne gospodarske zbornice v Kopru letos 1 milijardo 650 milijonov dinarjev oziroma 6 odstotkov več kot lani. Med pomembne pridobitve v kmetijstvu našega okraja je pristiati tudi ureditev 300 hektar

rov vrtnarij, toplih gred in rastlinjakov ter ureditev naslednjih objektov: pregrade oziroma zajetja v Kubežu in Vanganelu, hidromelioracije v Sečovljah in v Zareču, dograditev govejih hlevov v KZ Postojna, gradnja govejih hlevov (700 stojišč) v Knežaku, v Pivki in v Ilirski Bistrici.

Posebno lepe rezultate pa beleži naše kmetijstvo v tem letu pri osvajanju novih kmetijskih površin. Predvideni plan povečanja obdelovalnih in pašniških površin — 450 hektarov — so kmetijska gospodarstva namreč že zaključila prvega polletja krepko presežila: pri osvajanju novih obdelovalnih površin za 818 hektarov ter pašniških za celih 1096 hektarov. Odtod tudi smelo zastavljen program kmetijskih zadrug, ki bodo do prihodnje pomladi prevzele nadaljnjih 3000 hektarov površin, od tega 1000 hektarov ornih. Tako obsežno vključevanje novih kmetijskih površin v družbeni sektor kmetijstva pa odpira vrsto novih nalog, ki jih bodo morala naša družbena posvetila urejati zelo smotno in načrtno, za kompleksno uresničitev te zahtevne naloge — od melioracij zapuščenih zemljišč, nabave nove strojne opreme, gradnje kmetijskih objektov, zagotovitve delovne sile in stanovanj zanj itd. — pa se bodo morali bolj kot doslej angažirati občinski ljudski odbori, ki še vedno nimajo pravega posluha za to važno panogo našega gospodarstva. Sprejem in dosledno izvajanje predpisov o agrominimu prav tako sodi med važne naloge naših ljudskih odborov.

Posebna skrb v našem kmetijstvu velja tudi živinoreji, katere stalaža znaša po zadnji oceni okrog 40.000 glav goveje živine, od tega 17.000 krav. Na družbeni sektor odpade od tega števila samo 10 odstotkov goveje živine. Prav ta okoliščina narekuje kmetijskim organizacijam — predvsem na gornjem področju — zelo zahtevno nalogo. Zaradi negativnega fi-

nančnega uspeha pri reji plemen- goveje živine s smotnim izkoriš- sčanjem višinskih pašniških leg, so omilili težaven položaj s temeljito selekcijo plemenke živine ter so vrzel nizke odkupne cene mleka vsaj delno zamašili z boljšo molznostjo, ki se je od 1825 litrov mleka na kravo molznico v prvem tromesečju povečala že v drugem tromesečju na 2575 litrov letnega povprečja. S temeljito selekcijo plemenke živine bodo zato morali doseči podobne rezultate tudi drugod. Samo ta pot nam zagotavlja v perspektivi povečano proizvodnjo mleka, katerega potrebnost je v stalnem porastu.

Na Postojnskem in v Knežaku, kjer dosegajo najcenejši prirast

(bb)

S SKUPNIMI NAPORI VSEH OBČANOV SMO DOBILI V KOPRU NOVO POSLOPJE OSNOVNE ŠOLE

Velika pridobitev za našo metropolo

čep rav je — žal — to rešitev samo za danes, zakaj spričo naglega naraščanja prebivalstva bomo že jutri ponovno pred enakim problemom — Zato: načrtno perspektivno reševanje izgradnje sodobnim načelom reformirane šole ustreznih šolskih objektov

Preteklo nedeljo dopoldne je bila na Smedelskem polju v Kopru pomembna slovesnost: svojemu namenu so izročili novo poslopje osnovne šole »Pinka Tomažiča«. Slavnostno vzdušje je še poudarila prisotnost številnih predstavnikov oblastnih organov, političnih organizacij, ljudskih odborov in šolskih organov. Med drugimi so se udeležili svečanosti tudi sekretar OK ZKS Jože Božič, sekretar republiškega sveta za šolstvo Boris Lipužič in samostojni pedagoški svetovalec pri republiškem Zavodu za napredke šolstva Sikst Marion. Številni so bili tudi starši in bodoči učenci te šole, prav tako pa pedagoški delavci iz Kopra in bližnjih obalnih krajev. S posebnim veseljem smo lahko pozdravili tudi mater narodnega heroja Pinka Tomažiča, po katerem nosi šola ime.

Uvodno besedo pri slavnosti je imel predsednik občinskega sveta za šolstvo Peter Martinc, bivši predsednik ObLO Koper Miran Bertok pa je očrtal večletno zgodovino prizadevanj za novo šolo. Če bi hoteli vse to obnoviti v spominu, bi bila zgodba dolga. Segatja v leto 1956, ko je naglo razvijajoči se Koper razkril med dru-

gimi perečimi problemi tudi šolsko vprašanje. Ze takrat smo vedeli, da bo zadrega vedno hujša, kajti število šolobveznih otrok je hitro naraščalo. Tako jih je bilo leta 1956 še 563, leta 1958 že 1385, letos pa jih je okrog 2000!

Okrog gradnje nove šole ni bilo malo težav in veliko je bilo tudi polemik. Okrog projekta je bilo tudi nemalo razprav, predlogov in protipredlogov, zagovornikov in nasprotnikov. Končno se je uveljavil projekt inž. arh. prof. Eda Mihevc. Tako je postala nova šola prvi objekt bodočega velikega in sodobnega šolskega centra, kjer bo stala še italijanska šola, vrtec in še kaj. Lokacija tega šolskega centra pa rešuje tako problem Kopra, kot Smedele in bližnje okolice.

Težave so bile tudi za finančna sredstva. Občina jih ni imela in ko so spomladi leta 1960 zasidili prvo lopato za temelje nove šole, je bila to pravzaprav gradnja brez denarja. Toda veliko je bilo odločnosti in dobre volje, da šola mora biti dograjena v predvidenem roku. In ko je že kljub vsem naporom kazalo, da ne bo mogoče zbrati potrebnega denarja, se je občinski ljudski odbor sporazumno s političnimi forumi odločil za razpis ljudskega posojila. Občani so razumeli. Razpis

posojila je razgibal in mobiliziral sleherni naš kolektiv, sleherni politično in družbeno organizacijo, šolsko mladino in »osameznike«. Prebivalci občine, mesta in podeželja so se trdno povezali, ker so občutili, da le s skupnimi napori lahko premagajo težave. Uspeh je bil materialnega in političnega značaja. Finančni efekt sicer ni bil tako velik, kot so napovedovali optimisti, vendar pa je to odtehtala množičnost in dobra volja. »Za novo poslopje zato lahko po pravici rečemo, da je plod prizadevanosti vseh naših občanov,« je rekel med drugim tovariš Bertok.

Podatki nam to potrjujejo: posojilo je vpisalo nad 8000 občanov v znesku nekaj nad 27 milijonov dinarjev, več desetih milijonov so vpisala podjetja — od najmanjšega do največjega. Sodelovala je tudi šolska mladina: s svojimi skromnimi prihranki, s prostovoljnim delom pri zasaevanju in ozelenitvi šolske okolice in pri urejanju novih poti.

Tovariš Bertok je ob koncu svojega slavnostnega nagovora izročil novo šolsko poslopje mladini z iskreno željo, da bi se v njem uspešno učila in delala. V imenu učencev in učiteljskega kolektiva jo je prevzel predsednik šolskega odbora Pavel Korelec.

Novo poslopje predstavlja s svojo sodobno zamisljo čudovito darilo naši mladini, toda s svoji-

mi desetimi učilnicami žal, pome- ni obenem le začasno rešitev. Prihodnje šolsko leto bo verjetno stiska s šolskimi prostori spet na dnevnem redu in bo grozila tretja izmena. Morda zveni neskomrno, da to ugotovljamo z vso ostrino v času, ko bi se morali veseliti že prve zmage. Toda ves proces izgradnje šolskega omrežja gre pri nas počasi in zato se danes pač ne moremo pohvaliti z vidnejšimi rezultati. Tu je še vprašanje gradnje osnovne šole v Smedeli, morda še kje v Kopru in pa vedno bolj pereče vprašanje poslopij za razvijajoče se srednje šole.

Na vse to ne smemo pozabiti. Kajti živimo v času, ki bolj kot kdaj koli imperativno poudarja pomen izobraževanja, v času, ki je pester in zanimiv, kot so ga izsanjali fantasti, vendar pa tudi izredno zahteven. In če ne bomo posvečali več skrbi in več sredstev izobraževanju, nas bo ta zanimiv in nevaren čas povozil. Naši otroci pa ne bodo kos življenju sredi modernega sveta in sredi znanosti svojega časa, ne bodo kos zahtevam, ki jih poraja splošni dvig kulture, tehnični napredek in sodobna civilizacija.

Res je to v glavnem stvar denarja. Pa ne samo denarja. Tudi zavesti, dobre volje, organizacije in odgovornosti. Ne moremo si privoščiti, da bi mislili samo na danes. Naših otrok bo jutri vedno več.

Z. L.

Lepo slavlje v Kopru

V ponedeljek, 10. septembra, je tudi Koper, kakor vsa obmorska in druga mesta v naši državi, slo-

vesno proslavil dvajsetletnico ustanovitve JVM. Mesto je pričakalo slavnostni dan z mnogimi zastavami, s katerimi so bile okrašene tudi vse ladje v potniškem in tovornem pristanišču, glavna proslava pa je bila akademija, ki jo je organiziral v gledališču koprski Klub pomorščakov.

Gledališče je bilo polno, a največ razumevanja in zanimanja je pokazala mladina vseh koprskih šol, ki se morda bolj kakor starejši zaveda pomena osvoboditve našega morja in lepega razvoja pomorstva, posebno še za našo slovensko republiko, ki je bila dolgo brez »okna v svet«. O pomenu dneva in našega morja je po odigranju državne himne spregovoril predsednik Kluba pomorščakov inž. Roman Celik. Nato se je razvil dobro sestavljen program akademije z nastopi godbe, pevskega okteta, glasbenimi točkami, recitacijami v slovensčini in italijanščini ter baletom. Mlade gojenke glasbene šole so predstavile z odličnimi violinskimi in klavirskimi izvajanjem, pravo presenečenje pa je bil dijak Vatovec, ki je glasovno in mimično odlično recitiral Prešernovega »Mornarja«. Akademijo je zaključila »Internacionala«. Izvajalce so navzoči obilno nagradili z odkritosrčnim priznanjem.

Posebno slovesen začetek je bil letos v Kopru, kjer smo dobili na Smedelskem polju novo poslopje osnovne šole. Tolikani potrebo in težko pričakovano. Mi bistveno rešilo perečega vprašanja šolskih prostorov, prav gotovo pa ga je omililo. Šola ima deset učilnic, delavnice, kabinete, telovadnico in vse druge prostore. Slovesnost ob otvoritvi nove šole je bila v nedeljo, prve učence pa je šola sprejela v ponedeljek. Avtomatični šolski zvonec je oznanil v novi šoli začetek. Bil je to začetek za vse: za pedagoge, za te vesele mlade obraze na sliki, predvsem pa za tiste, ki so prvič prestopili šolski prag in prvič sedli v šolske klopi. In končno tudi za šolo, ki je prvič sprejela vase življenje, da bi vzgajala za življenje. Skoraj osem sto življenj

PO VSEJ OBALI VELIKO SLAVJE OB 20. OBLETNICI NAŠE MORNARICE

Tito na proslavi v Splitu

Veličastne proslave dvajsete obletnice naše vojne mornarice, ki je bila v Podgori, se je udeležil tudi predsednik republike maršal Josip Broz-Tito s soprogo Jovanko in najvišjimi vojaškimi in državnimi osebnostmi. V počastitev tega praznika je v Podgori odkril državni sekretar za narodno obrambo armadni general Ivan Gošnjak veličasten spomenik Jugoslovanske vojne mornarice, imenovan »Galebova krila«. Maršal Tito pa je odkrival prvi partizanski mornariški odred, ki je postal kasneje jedro bodoče vojne mornarice narodnoosvobo-

ditne vojske, z Redom narodne osvoboditve za zasluge, pridobljene v narodnoosvobodilnem boju.

Po govoru armadnega generala Ivana Gošnjaka je bil defile vojnih plovilnih objektov od polagalev min do rušilcev. Impozantne mu defile so se pridružile tudi eskadre reaktivnih letal. Ob zaključku proslave je maršal Tito med drugim dejal: »Ko danes praznujemo 20. obletnico ustanovitve naše vojne mornarice, ki je v vsem obdobju lastne rasti mnogo prispevala k oblikovanju novih ljudi in k usposabljanju no-

vih kadrov, se moramo dogovoriti in si obljubiti, da bomo še trdneje stopali naprej, še bolj krepili svoje obrambne sile, še bolj upoštevali naše možnosti in vlagali sredstva tja, kjer je najbolj potrebno, skratka, da nas bo vodila enotna obče jugoslovanska misel, misel socialistične skupnosti, ki si ustvarja srečnejšo, lepšo prihodnost.«

V soboto pa je predsednik Tito prisostvoval slavnostni otvoritvi Zagrebskega velesejma.

NOV PETLETNI PERSPEKTIVNI NAČRT RAZVOJA PIRANSKE OBČINE

Najprej komunalne naprave

Té dni je bil dan v razpravo osnovnim organizacijam SZDL, delavskim svetom in drugim organizacijam novi petletni investicijski načrt občine Piran.

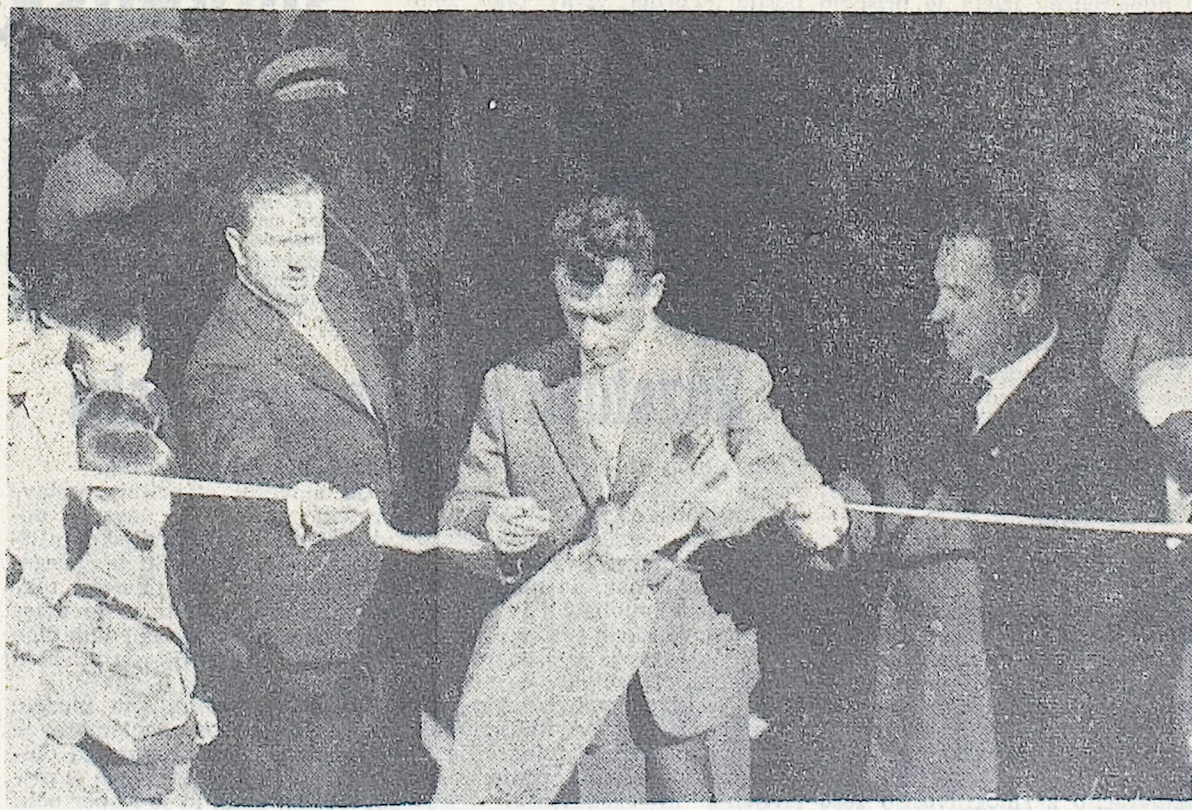
Načrt predvideva za skupno nad 6 in pol milijarde dinarjev investicij v komunalne, kulturno-prosvetne in zdravstvene objekte in naprave v razdobju do leta 1966. Dalje predvideva etapno komunalno ureditev obalnega področja občine po naslednjem prioriteten vrstnem redu: najprej dokončna ureditev vodovoda, potem dograditev sodobne kanalizacije s črpalkami in čistilnimi napravami, dalje dokončna elektrifikacija področja in postavitev oziroma ureditev potrebnih transformatorskih naprav, potem dokončna preložitve oziroma gradnja in ureditev cestišč in ulic, ureditev parkov, gradnja letnega kina v Piranu, festivalske dvorane v Portorožu, novega zdravstvenega doma, šol, športnih ob-

jektov in drugih družbeno uporabljanih poslopij, in končno še začetna dela pri moderni ureditvi centra Portoroža. Skratka: vse tisto področje občine, ki pride v poštev za turizem, bo imelo do konca leta 1966 urejene vse komunalne naprave in objekte.

J. L.

Kozmonavt major German Titov v Jugoslaviji

V torek dopoldne je prispel v Beograd s posebnim letalom kozmonavt št. 2 major German Titov, ki se bo zadržal v naši državi več dni in obiskal razne Beograda tudi Dubrovnik, Zagreb, Ljubljano, Bled in Velenje.

Najslovesnejši trenutek ob otvoritvi novega poslopija osnovne šole na Smedelskem polju: bivši predsednik ObLO Koper Miran Bertok je prerezal trak ob vhodu

7 DNI PO SVETU

Ameriška znanstvenica dr. Bernice Eddy je odkrila virus SV-40, ki povzroči rakaste spremembe v človeški celici. Uporaba tega virusa je potrdila domnevo, da so lahko virusi ne samo povzročitelji raka, pač pa tudi povzročitelji drugih bolezni, ki omogočijo nastanek ter razvoj rakastih obolenj. Ta znanstvena ugotovitev je brez dvoma pomembna za proučevanje načinov borbe proti tej nevarni in še vedno skrivnostni bolezni.

V Londonu zasedajo delegacije 15 držav Commonwealtha in opazovalci petih držav, ki so še pod angleško kolonialno upravo. To zasedanje je, tako menijo komentatorji, posvečeno britanski vključitvi v Evropsko gospodarsko skupnost in tudi nekaterim mednarodnim vprašanjem. Kakor je znano, se britanska vlada močno prizadeva, da bi bila Velika Britanija vključena v Evropsko gospodarsko skupnost, vendar kaže, da tudi nedavni sestanek med De Gaulleom in kanclerjem Adenauerjem kaj malo obeta, da bi britanskemu premieru Mac Millanu uspelo prepričati druge šefe držav Commonwealtha za pristop Velike Britanije k EGS.

Po vsej verjetnosti se bo letošnjega jesenskega zasedanja Generalne skupščine OZN udeležil tudi predsednik ZDA John Kennedy z govorom, v katerem bi pojasnil stališča ZDA glede vrste problemov, o katerih bo razpravljala Generalna skupščina.

Iz Alžirije poročajo, da se je notranjepolitični spor zaključil in da je uspelo prepričati državljansko vojno, ki bi se lahko izcimila iz spopadov med posameznimi vojaškimi enotami. Tako je izbruhnila v političnem vodstvu alžirskega narodnoosvobodilnega gibanja tik pred dnevom neodvisnosti te afriške dežele. In zato bodo parlamentarne volitve v Alžiriji 20. septembra, kandidati pa bodo znani voditelji alžirske revolucije, ne glede na trenja, ki so med njimi nastala v zadnjih dneh.

Po šestmesečnem zasedanju so se v Zenevi razšli udeleženci odbora OZN za razorožitev z ugotovitvijo, da je bilo zasedanje plodno glede govorov, a neuspešno glede sprejetja zelenih sporazumov. Zasedanje bodo nadaljevali čez dva meseca.

7 DNI DOMA

Litostroj v Ljubljani sodi med podjetja, ki izvažajo največ izdelkov. Letos namerava izvoziti skoraj 46 odstotkov svoje proizvodnje. Vrednost letošnje izvoza bo presegla vrednost lanskega, ki je znašal 7,5 milijarde dinarjev, posebno še, ker se je podjetju odprlo ugodno tržišče v Indiji.

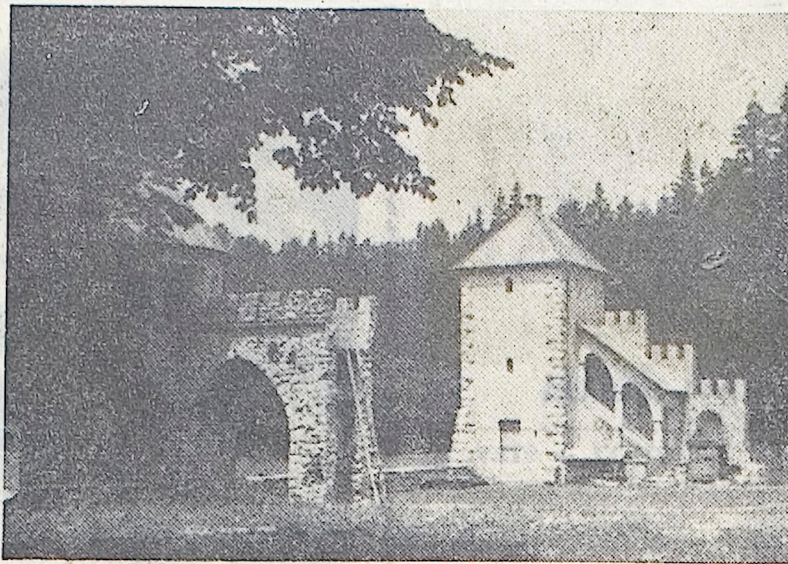
Zagrebska toplarna bo začela obratovati čez dva meseca. Toplarna bo velikega gospodarskega pomena, saj bo razen proizvodnje električne energije ogrevala z vročo vodo tudi stanovanja in industrijske objekte ter oskrbovala z industrijsko paro več obratov, ki so od nje oddaljeni 15 km.

V Srbobranu v Vojvodini gradijo največjo transformatorsko postajo v naši državi. Ta postaja bo preko nadaljnjega daljnovoda v Jugoslaviji, ki pelje od Titograda do Subotice, in je dolga 400 km, zagotovila Vojvodini trikrat več električne energije, kakor je doslej.

V soboto so odprli 63. mednarodni jesenski Gregorčičev veleslem. Na njem razstavlja razen Jugoslavije še 36 držav. Skupno je 1168 domačin in 4920 tujih razstavljalcev.

Dravske elektrarne so minuli teden že presegle za 7 odstotkov letošnji plan, saj so proizvedle že milijardo kilovatih ur električne energije.

V Opatiji se je začel XIII. kongres mednarodnega združenja turističnih strokovnjakov, ki je tokrat prvič v naši državi. Kongresu prisostvuje okrog 100 strokovnjakov, ki bodo več dni potovali vzdolj jadranske obale in si ogledali turistične zanimivosti Dalmacije. Kongres bo svoje delo zaključil v Dubrovniku.

Naš snežniški Mašun se tudi vse bolj razvija v turističnem pogledu in ga posebno radi obiskujejo tuji lovci, saj jim bližnji gozdovi nudijo dovolj užitka pri lovu na vsakovrstno plemenito divjad. Od medveda in volka do jelena in srnjadi, divjega petelina in gozdnega jereba ter drobne divjadi — vse lahko pride pred cev dobrega strelca. Seveda pa lahko ta ukriprst na petelina le v primeru, če ima dobro nabito listnico v žepu, ker je prav lovski turizem najbolj donosna veja turizma sploh. Na sliki: motiv z Mašuna

RAZPRAVA O NOvem STATUTU PIRANSKE OBČINE

Določiti odnose komuna-občan

Posebna komisija, ki je pripravila osnutek novega statuta za piransko občino, je dala osnutek v razpravo delovnim kolektivom in množičnim organizacijam. Osnutek ima 132 členov in skuša

urejati vse zamotane odnose in ves družbeni mehanizem komune s skupnimi prizadevanji in na podlagi skupnih izkušenj. V dosednji razpravi je bilo zabeleženo mnenje, da bo treba čimbolj

konkretno formulirati, kaj vse je dolžna občinska skupnost zagotoviti. Sakemu občan ob sedanjih in perspektivnih pogojih in kaj vse mora občan napraviti, da bi lahko komuna te svoje obveznosti tudi izpolnjevala. Nekateri stavljajo za vzgled osnutek novega statuta Pulja, ki zagotavlja stalnemu prebivalcu stanovanje, elektrifikacijo, preskrbo z vodo, dobre prometne zveze, ureditev oskrbe z vsakdanjimi prehranbenimi artikli itd. Seveda tega statuta ne kaže prepisati, ker ima vsaka komuna pač svoje specifičnosti. Na vsak način pa ne sme ostati v statutu nobeno življenjsko važno vprašanje komune ali občana prepuščeno naključju ali dobri volji posameznih faktorjev.

Predlog statuta obravnava tudi družbeno-gospodarske probleme na način, ki naj bi zagotovil čimvečji razmah gospodarstva. Razmah gospodarstva pa mora biti nujno povezan z osebnim in družbenim standardom. Dosedanje razprave kažejo, da bo novi statut piranske občine potrdil in deloma povzročil res novo ureditev odnosov v komunji.

Prvi statuti mesta Pirana so znani menda že iz leta 1099. Pozneje so bili večkrat spremenjeni, izboljšani in prilagojeni novim potrebam. Nobeden pa ni imel tekmene vsebine, kakršno bo imel statut, ki ga bodo sprejeli konec leta 1962.

J. L.

črpalka oddaljena več sto metrov.

Prav zaradi tega bi veljalo razmisliti o ureditvi okrepčevalnice ob tej črpalki, ki bi jo lahko uredilo gostinsko podjetje Soča oziroma Zadrutnik s svojimi mlečnimi izdelki. Marsikateri voznik motornega vozila bi v kratkem postanku rad segel po prigrizku in osvežitni pijači, ki bi mu jo nudila okrepčevalnica pri bencinski črpalki, zato se upravičeno sprašujem, zakaj se delovna kolektiva omenjenih podjetij ne lotita gradnje skromnega kioska ob bencinski črpalki, ki bi brez dvoma mnogo prispevala k popularizaciji turizma v Ilirski Bistrici in njeni okolici. In to v tem večji meri, če bi v tej okrepčevalnici nudili tudi razne spominke in poštne vrednotnice ter opozorili potnike na bližnje naravne lepote, mimo katerih sedaj zdrvi dnevno več sto motornih vozil.

Ivo Spetič

Portorož še vedno poln turistov

V Portorožu se še sredi septembra skoraj ne pozna, da ni več glavna sezona. Ne samo hoteli, tudi zasebne sobe so še močno zasedene, le v campu je čuti

manjši promet kot v preteklih mesecih. Nasprotno je v počitniških domovih letos v septembru več življenja, kot ga je bilo v lanskem septembru.

ODHOD EVROPSKIH KIPARJEV NA SIMPOZIJ V IZRAEL

Vezi se širijo dalje

Po uspešnih mednarodnih simpozijih kiparjev v Avstriji, Nemčiji in Jugoslaviji organizira letos večmesečni simpozij tudi Izrael. V ateljeju na prostem v bližini Rdečega morja bo od sredine tega meseca klesalo v kamen 19 pravnih kiparjev, med njimi 6 domačinov. 10 Evropejcev in po 1 umetnik iz Japonske, Združenih držav Amerike in Kube. Organizator simpozija, ki se bo imenoval »Yegar sahaduta«, kar pomeni »Oblika v prostoru«, je izraelski kipar Eliezer Kossko, ki se je kot lanski udeleženec našega simpozija »Forma viva« tako zelo navdušil nad to obliko mednarodne izmenjave mnenj in izkušenj med umetniki, da je znal pridobiti za bogato podporo tudi vlado in pristojne kulturne ustanove svoje domovine. Med udeleženci izraelskega simpozija bodo tudi nekateri znanci — udeleženci našega simpozija »Forma viva«, kot: Japonec Yasuo Mizui, Francoz Eugene Dadaigne, Italijan Giancarlo Sangregorio, Američanka Pat Diska in pa naš predstavnik,

portoroški kipar Janez Lenassi. Zanimivo je, da je pred odhodom v Izrael želelo še nekaj drugih evropskih udeležencev simpozija spoznati portoroški simpozij in so te dni prispeli v Jugoslavijo. Tako se je mudil tukaj eden najvidnejših predstavnikov mlajše generacije švicarskih kiparjev Sepp Wyss, ki sta skupaj z Lenassijem odpotovala v torek zvečer z ladjo v Izrael. J. L.

Slovenski pomorski zbornik

Klub pomorščakov v Kopru je izdal in založil SLOVENSKI POMORSKI ZBORNIK. Izid obsežnega zbornika je sodeval z velikim praznikom naše mornarice, ki je slavila 10. septembra 20. obletnico svojega rojstva, zato je Klub pomorščakov posvetil ta zbornik z najprejnejšemu željo, da izpolni med slovenskim ljudstvom svoje poslanstvo.

V uvodni besedi so se zapisali: »Čeprav je minilo okoli 1400 let, odkar smo Slovenci prvič prispeli na Jadran in poselili njegovo obalo prav

tam, kjer se najgloblje zalaja v evropsko celino, se nikoli nismo razvili v resnično pomorsko ljudstvo. Tega je bil kriv malim narodom nenaklojen zgodovinski razvoj. Vendar ne bi imeli prav tisti, ki bi nam odrekli vsako udeležbo v jadranskem pomorstvu. To potrjujejo mnogostevilni, še nikoli v celoti zbrani zapiski preteklih časov. Ljudstvo s svojim lastnim mojem pa smo postali šele z osvoboditvijo obmorskega dela slovenske Istre. S tem se je začelo za nas in naše pomorstvo povsem novo zgodovinsko obdobje.

Razprave za zbornik so prispevali številni avtorji. Tako piše Miljeva Furlanec o slovenski obali, ki je za nas okno v svet, Mitja Staut o nastanku Slovenskega Jadrana in o življenjskem okolju v tem delu morja, Franc Bernot o temperaturi morja ob slovenski obali, Ferdo Gestrin o pomorstvu v Piranu v letih 1325—1355, Srečko Vilhar o prispevkih Slovencev k dvigu pomorstva na Jadranu in o morju v slovenski kulturi, Vladimir Murko o Josipu Ressiu, Franc Dermota o naši obali med narodnoosvobodilno vojno, Andrej Pagon o ustanovitvi razvoja in borbi pomorščakov odreda Koper, Miroslav Pahor o pomorskem oddelku v Mestnem muzeju v Piranu, Slavko Košak o nastanku in razvoju Pomorske srednje šole v Piranu, Franc Potonik o Višji pomorski šoli v Piranu, Vladimir Kodrič o Ribiški šoli v Piranu, Drago Umkar o Piranski ladijarni, Alojz Hudales o našem ribištvu in predelovalni industriji rib, Branko Velkavrh o rasti in razvoju splošne plovbe, Vladimir Medvešek

več ni, saj bi bilo v nasprotnem primeru nujno obsojeno na propad. Gre tudi za formiranje in razvijanje odnosov s kooperanti in za pravilno stimulacijo njihove participacije v vnovčeni realizaciji izdelka. Hkrati tudi menimo, da je bilo v prejšnjih letih premalo zanimanja za uvoz izven države s konvertibilnimi valutami. O vseh teh problemih so sicer govorili na posvetovanju, vendar je razumljivo, da so preveč kompleksni, da bi jih mogli rešiti. Prav pa bi bilo, da bi bili enkrat na jasno, do kakšne vsote deviznih sredstev je tovarna v resnici upravičena in potem bi moral biti spet gospodarska zbornica tista, ki bi zagotovila redno dotok.

Sicer je prišlo vprašanje odobravanja deviz v najrazličnejših oblikah na dan. Pri tem pa smo imeli občutek, da so vsega »krivili tisti, ki devize odobravaljo«, medtem ko subjektivnih slabosti nobeden sploh ni omenil. Tovarna Delamaris se je na primer pritoževala nad nepravilno distribucijo bele pločevine, brez katere seveda ne more izpolnjevati izvoznega plana. Ta problem se vleče že vrsto let pri vseh tovarnah živilske industrije, pa vendar te tovarne še niso imele za potrebno, da finansirajo v eni izmed naših železarn proučevanje tehnološkega postopka, po katerem bi izdelovali pločevino doma. Veliko pritožb smo tudi čuli na račun ugodnosti, ki jih imajo podjetja pri uvozu finalnih izdelkov, medtem ko imajo tisti, ki uvažajo surovine ali polizdelke, vrsto težav. Odgovor je zelo preprost: kadar bodo naši izdelki dosegli primerno kvaliteto, potem bodo take ugodnosti takoj odpadle.

Naša pohištvena industrija n. pr. potrebuje najrazličnejše kovine in lepila in te predmete uvažajo, čeprav se ponujajo tovarna Lama za kovine ter Iplas in sežanska Mlekarna za lepilo. Mislimo, da je prav, da pride čimprej do sestanka vseh prizadetih podjetij, na katerem bi naši skupni jezik: podjetja naj zagotovijo kvaliteto izdelkov, tovarne pohištvene industrije pa naj del svojih deviznih sredstev odstopijo, da se bodo te tovarne usposobile za izdelavo izdelkov, ki jih zdaj uvažamo.

Sicer pa je celotno posvetovanje opozorilo na odločnejše reševanje problemov, ki vplivajo na našo izvozno politiko, oziroma na formiranje dragocenih deviznih sredstev. Pri tem ne gre samo za letošnje plane, ampak tudi za perspektivo. Koprski okraj ima na primer možnost, da ustvari prihodnje leto z izvozom 6 milijonov dolarjev več kot letos ob investiciji milijon tristo tisoč dolarjev in milijard dinarjev. Prav bi bilo, da bi začele gospodarske organizacije takoj pripravljati temeljite elaborate in upostavile najtesnejše stike s kreditnimi ustanovami. V tem smislu je bilo na posvetovanju vse premalo konkretnih pobud. Vsekakor so vrata za izvoz še na široko odprta. Mi se sicer strinjamo, da je kdaj pa kdaj tudi nekoliko birokratizma, neekspeditivnosti in kompliciranosti, kadar gre za odobravanje sredstev, toda večina vzrokov za neizpolnitev izvoznega plana je v samih podjetjih, kjer je seveda skoraj povsod praksa, da je uvoz le vprašanje ozkega strokovnega vodstva ali celo enega ali dveh ljudi. Če bomo hoteli doseči večje uspehe, bomo morali s to prakso prekiniti, takoj seznaniti celotni kolektiv z izvoznimi plani in pred slehernega člana kolektiva postaviti izvoz kot trenutno našo najvažnejšo gospodarsko nalogo.

Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Rastko Bradskaja. Izdaja vsak petek. Izdaja CZP Primorski tisk Koper. Uredništvo in uprava v Kopru, Cankarjeva 1, telefon 21-470. Posamezen izvod 20 din. Letna naročnina 800 din. Za izmenitev 2.200 din ali 3,5 ameriške dolarja. Bančni račun 602-11-18 pri podružnici NTK Koper. Rokopisov in fotografij ne vračamo. Stavek in kileški tiskarne CZP Primorski tisk Koper, tiskano na rotaciji tiskarne CZP Ljudska pravica Ljubljana.

PREMALO IN PREVEČ BLAGA NA NAŠEM RIBJEM TRŽIŠČU

Morske ribe v začaranem krogu

Zastopstvo rib v naši prehrani je skrajno nezadovoljivo: po zadnjih podatkih zaužije vsak Jugoslovčan v povprečju letno komaj 0,40 kg rib v taki ali drugačni obliki. Če primerjamo to povprečje s količino rib, ki so zastopane v prehrani na primer skandinavskih narodov — okrog 25 do 30 kilogramov pretežno surovih, torej nepredelanih rib letno — potem zares ni težko ugotovljati, kako nesmotno izkoriščamo naše ribje bogastvo oziroma sploh blagodat, ki nam jih pravi morje. Naše ribarstvo, kateremu stremimo trenutno okrog 400 ladij, kolikor premorejo skupno vse ribiške flote vzdolž jugoslovanske obale.

Resda je iskati dober del vzrokov za tako slabo zastopstvo rib v naši prehrani neurejeni preskrbi ribnega tržišča do osvojitve, saj so vse do taktat bile morske ribe v vsakdanji prehrani zgolj domena ožjega obalnega področja. Zal se tudi po vojni stanje kljub določenim prizadevanjem ni bistveno izboljšalo, čeprav lahko vse pogostejše in vse večje prebivalstvo v izloških ribarijskih in delavskih trgovinah vabila na pojedino svežih morskih rib — seveda samo po izbiri.

Toda problem, ki ga tokrat načelnimo, vsebuje povsem drugo ost: kako zagotoviti tržišču in našim delovnim ljudem tolikšno količino morskih rib in po takšnih cenah, da bodo gospodinjstva lahko vključile ribe v svojih jedilnikih in vsakdanjo in najcenejšo prehrano.

RIBIŠKI EMBARGO

Naslov je sicer precej nenavaden, toda za poznavec razmer na našem ribjem tržišču in v našem ribarstvu je tako razumljiv. Primer izole, kjer so zaradi problema plasmata inčunov (sardanj), ki so se tudi letos pojavili v naših vodah v izredno velikih jatah, morali ustaviti ribiči več dni v juliju in avgustu pohod na te ribe, ni osamljen. Namreč ena sama ribiška ladja lahko ujame za noč v ugodnih vremenskih razmerah do dve tona teh rib; torej bi 25 ribiških ladij, kolikor šteje ribiška flota v Izoli, lahko ujelo v eni sami noči tudi 40 in še več ton inčunov.

Toda kam s takšnimi količinami rib? Vprašanje plasmata je tem bolj umestno, ker trgovina nima posluha za ta sicer zelo interesanten artikel, ki pa resnično na Jadrano ne pride v takšnih količinah v poštev za ribjo predelovalno industrijo — predvsem zaradi tega, ker je postopek za predelavo teh rib približno trikrat daljši kot pri zelo iskanih sardelah. Sprito velikega povpraševanja po morskih ribah pa je očito, da bi urejeno tržišče ribarstva zadostno število dobro urejenih in s hladilnimi napravami opremljenih prodajalnih stojev po Sloveniji — z lahko prodalo vse te ogromne, žal leso že skoraj zamujene, količine inčunov. Letos tem laže, ker je veličina inčunov v enem kilogramu od 20 do 50, medtem ko je bilo prejšnja leta v enem kilogramu od 50 do 70 komadov teh rib.

Ribiči končno tudi niso prodrli s predlogom, da bi se namesto postavljanja in plačane tojnine v pristaniščih le letni pohod na inčune, da bi si zagotovili plasmata na tržišču z znatno znižanimi cenami. Zal uprava podjetja ni imela nobenega jamstva, da bi si po tej poti zagotovili plasmata, končno pa je v tistih dneh izloški kombinat komaj zmagoval predelavo tunov in palamitov. Se večje nevarnosti zastra ni moličnega pojava jat inčunov imajo ostala jugoslovanska ribiška podjetja. Zadrsko ribiško podjetje je na primer moralo vreči v morje več vagonov že ujetih inčunov, ker ribnega plena niso mogli plasirati. Ta negati-

ven pojav je pred dnevi hudo grajal tudi beograjski dnevnik »Politika«.

DO UREDITVE TRŽIŠČA NOBENEGA JAMSTVA ZA IZBOLJŠANJE

Očitno je torej, da ima v boljši preskrbi rib odločujočo besedo trgovina, torej tržišče. Brez urejenega ribnega tržišča se tako nizke cene ne bi pomenile mnogo — prvi zaradi težav plasmata, drugi pa iz preprečevanja razloga slabih pogojev preskrbe vsaj vseh večjih mestnih in industrijskih središč.

Vzemimo za primer samo Ljubljano. Naša slovenska metropola ima danes samo dve skrajno neurejeni prodajalni rib, čeprav bi po mnenju predstavnikov izloškega ribarstva obrata Delamaris dejansko ustrezalo za to mesto najmanj 10 sodobnih in s hladilnimi napravami opremljenih

prodajalnih rib. Podobna ocena velja za vsa ostala večja mesta, kjer je podobno kot v Ljubljani, še kako veliko povpraševanje po ribah. V boljših pogojih plasmata bi bile ribe seveda še znatno cenejše in izbor večji, zato torej vse skeptične napovedi o slabih pogojih prodaje rib odpadejo. Vendar je jasno, da izloška »ribar« sama ne bi zmogla investicij za ureditev sodobnih prodajalnih, kajti samo ena bi veljala po približni oceni okrog 20 milijonov dinarjev.

Vprašanje presežkov ribjega ulova in hkrati vprašanje boljše stimulacije ribarstva ostaja odprto, kar pomeni hkrati hudo vrzel v naši živilski preskrbi. Kljub obilici predelanih rib v konzervah, antipastah itd. nikakor ne bomo dobili nadomestila za redno preskrbo potrošnikov s svežimi ribami. Važno je namreč tudi omeniti dejstvo, da imajo izloški ribiči, pod jele edino v državi tako sodobno in veliko hladilnico, katere zmogljivost

— 20 do 25 vagonov zmrznjenih rib — bi zagotovila redno preskrbo tržišča.

IN SE KORISTEN PREDLOG ZA ZAKLJUČEK

Izloški ribiči menijo, da v še tako okusno antipasto predelane ribe ne morejo nadomestiti številnim potrošnikom popularnih filetov, znanih slan rib v večjih ali manjših dozah. Vendar predlagajo, da bi za zmanjšano proizvodnjo filetov zlahka našli potrošniki nadomestilo sami z domačo pripravo večjih ali manjših količin te vrste jedi. Podoben predlog so naslovili izloški ribiči na gostišča, kjer bi bila gostom zelo dobrodošla postrežba cenjenih slan rib. V Izoli menijo, da bi se za uresničitev tega predloga morali pozanimati zavodi za pospeševanje gospodinjstva, da bi poveli gospodinjstvom o preprosti pripravi in konzerviranju slan rib. (bb).

O KMETIJSKI PROBLEMATIKI ILIRSKOBISTRIŠKE KOMUNE

Več načrtnosti v kooperacijo

Na nedavni seji občinskega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo v Ilirski Bistrici so razpravljali o kmetijski problematiki in ilirskobistriški komuni. Analiza je pokazala, da je bil dosedanj način kooperacije z zasebnimi kmetijskimi proizvajalci preveč kampanjski, loteval se je »višjih oblik«, pri tem pa je zanemarljivo ekonomsko ustrežnejše oblike sodelovanja.

Najboljše uspehe je pokazala živinorejska kooperacija, čeravno so vanjo vložili manj truda in sredstev kot v poljedelsko in sadjarsko. V analizi je naglašena tudi nujnost, da bi pri izkoriščanju zasebnega kmetijskega zemljišča dosledno izvajali zakon o izkoriščanju kmetijskega zemljišča, ker je samo to najboljšje jamstvo za pospeševanje proizvodnje in za podružabljenje zemlje na ilirskobistriškem področju.

Svet za kmetijstvo je pripravil tudi podrobno analizo prebivalstva vsi Prem, kjer so že lani predpisali agrotehnične in agromelioracijske ukrepe pri obnovi intenzivnih nasadov jablan in češpelj. Ta kompleks zemljišča je v lasti 48 zasebnih kmetov in nekmetov. Za proizvodno sodelovanje je sklenilo pogodbe s kmetijsko zadrugo le deset lastnikov, ki imajo skupaj 5,5 ha zemlje, kar predstavlja le 24% predvidene površine, za zamenjavo zemljišča z zadrugo se je odločilo 5 lastnikov (skupno okrog dva hektara), ostali pa se ne strinjajo z izvajanjem ukrepov. Svet za kmetijstvo je sprejel sklep, da se je treba srečati rajonizacije držati in pri tem uporabiti tudi potrebna zakonska določila.

Glede kmetijske proizvodnje v kmetijskih zadrugah so ugotovili,

da imajo največje težave pri osvajanju kmetijske proizvodnje in pri proizvodnem sodelovanju z zasebnimi kmetijskimi proizvajalci. Občutna motnja so tudi neskladenje zemljiške površine. Kmetijska zadruga Il. Bistrica ima n. pr. 70 ha intenzivnih in polintenzivnih nasadov jablan na desetih med seboj oddaljenih parcelah, še slabše je v poljedelstvu in travništvu. Sodobno kmetijsko proizvodnjo si je sprito tega težko zamisliti. Svet za kmetijstvo in gospodarstvo je predlagal, naj bi čimprej začeli z arondacijo in komasacijo kmetijskih zemljišč na tistih področjih, kjer bo kmetij-

ska zadruga posegla v proizvodnjo.

Kljub vsem težavam pa sta dosegli obe zadrugi kar dobre uspehe. Z izboljšano agrotehniko sta pridelali zadovoljivo količino pridelkov, kljub suši, ki je to področje močno prizadela. Pohvalno je, da bosta obe zadrugi obdržali osnovni fond govedi.

Svet za kmetijstvo je še imenoval strokovno komisijo za odbiro plemenskih živine, sprejel odredbo o zaščiti gozdov pred požari in potrdil sklepe kmetijske zadruge Ilirska Bistrica in Knežak o njuni združitvi v enotno kmetijsko zadrugo. J. K.

IN SE EN GLAS: POMANJKLJIVA PLAT PRE SKRBOVANJA Z RIBAMI OB NAŠEM MORJU

Kako več in boljših rib na naše mize

Domačemu prebivalstvu in številnim turistom se v obalnih mestih Slovenskega Primorja zlepa ne nudi priložnosti, da bi se lahko oskrbeli po želji na ribjem trgu, še slabše pa kaže z ribjim zastopstvom na jedilnikih naših gostišč in hotelov. O izjemnih primerih, kjer vas lahko postrežejo z dobrih ribami, pa ne kaže govoriti, kajti cene za takšne ribe je poslastice so dostopne le redkim gostom.

S takšnim stanjem se nikakor ne moremo sprijazniti — tem manj, ker imamo v Izoli močno ribiško floto, ki bi lahko v pogojih boljše organiziranega ribnega tržišča vse leto solidno preskrbovala z ribami ne le našo ribjo industrijo, ampak tudi potrošnike. Primeri, ko ribiči kljub čedalje bolj sodobni tehnični opremitvi najdejo nahajališče rib, pa bi že zdavnaj morali biti pobuda za ustrezne znanstvene inštitute ob jugoslovanski obali, da bi ribiče seznanjali z najboljšeimi nahajališči cenjenih plavih rib, ki se v poletnih mesecih navadno umaknejo v hladnejše vode našega Jadrana.

Problem zase pa je naše maloobalno ribištvo. Vzporedno z odmiranjem te nadvse potrebne in koristne dejavnosti seveda opada tudi količina ulovljenih rib. Gre predvsem za tako imenovane bele ribe — brancine, orade, liste, zubatce in razne vrste morskih najkov ter najbolj

cenjene ribe ciple, škarpine, osličje itd. Te nadvse cenjene ribe so bile nekoč domena ulova številnih maloobalnih ribičev, danes pa bi jih žal lahko našli v naših obalnih mestih le še malo in še ti lovijo pretežno za lastne potrebe. Nič čudnega torej, če so te ribe tako drage in da teh dobrin naše domače proizvodnje domala več ne poznamo. Tudi naša go-

stišča se vse težje oskrbujejo s temi ribami, medtem ko so bili ti izbrani zastopniki ribjega sveta včasih redno na jedilnih listih zasebnih gospodinjstev.

Zatorej ni odveč zahteva, ki jo zastopajo širši interesi naših obalnih komun, da bi pohovno poživili to maloobalno ribiško dejavnost, ki bi podobno kot nekoč, morala v interesu skupnosti

zopet postati visoko rentabilna panoga našega ribištva.

Franc Štoka

NEURJE NAD OBALO

Ko so v soboto zjutraj črni oblaki prekrili nebo nad koprsko obalo, so se kmetovalci razveselili. Po osemdesetih dneh suše je kazalo, da bo zemlja dobila izdaten obrok dežja. Zal pa je nevihta, ki je sledila, povzročila več škoda kot koristi. V eni uri je padlo okrog 16 mm dežja, ki je nekoliko koristil le tisti zemlji, ki so jo že prej namakali. Da pa bi prišli na račun jesenski posevki, bi moralo pasti najmanj še enkrat toliko dežja.

Nevihta pa je povzročila znatno škodo v vinogradih in sadovnjakih. Na nekaterih predelih je divjal veter s hitrostjo nad 130 km na uro in tudi podrl nekaj dreves. Večjo škodo so zabeležili v pristanišču Koper, nadalje na telefonskih in električnih napeljavah, pa tudi številne zasebne hiše so bile poškodovane.

Milana Spasića in Sergeja Mašere SVETLI PRIMER

Razpad stare Jugoslavije je ob vdoru osnih sil v aprilu 1941. leta kot v preseku pokazal vso gnolob njenega sprijenega, pokvarjenega in podkupljivega vladajočega sloja. Bolečina in rodoljubna čustva malega človeka niso zadoševala za spremembo žalostne podobe, ki jo je tedaj nudila vsa naša dežela.

V splošni zmedi tistih dni so dali posamezniki duška svoji bolezni, gnevu in preziru ter so se na svojo roko lotili obćudovanja vrednih dejanj.

Med tistimi, ki so se tedaj izkazali s herojskim vedenjem, sta se prav posebno odlikovala poročnika vojne ladje Milan Spasić in Sergej Mašera. Oba sta bila člana posadke jugoslovanskega rušilca »Zagreba«, ki je bil tedaj v Boki. Da ne bi ladja padla v roke fašističnemu okupatorju, sta Spasić in Mašera sklenila ladjo razstreliti. To sta napravila tako, da sta zažgala municijo, ki je bila vskladščena na ladji.

Eksplodizija je raznesla rušilec na kose, hkrati s svojo ladjo sta zgubila svoji mladi življenji tudi

poročnika vojne ladje Srb Spasić in Slovenec Mašera. Tako sta s svojo krvjo zapечатila bratstvo naših narodov.

Medtem ko so pripadniki bivše jugoslovanske vojske in mornarice zapuščali Boko in se prvi odredili italijanske mornarice previdno tiho tapili vanjo, so nekateri pripadniki jugoslovanske vojske mornarice sklenili poiskati ostanke razkosanih trupel obeh herojev, da bi jih pokopali na vojaškem pokopališču v Hercegovnem. Upravnik glavne mornariške bolnišnice v Meljnah se je, boječ se okupatorske sile, vmešal in prepovedal opraviti pogreb podnevi ob udeležbi javnosti. Njegov odpor pa so premagali zavedni zdravniki bolnice, ki so ob navzočnosti predstavnikov italijanske vojske zahtevali, da se

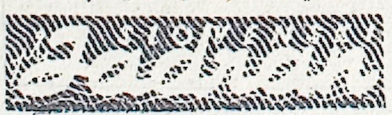
ČIRO CILIĆ:

trupli Spasića in Mašere pokopljeta podnevi, in sicer tako, kakor se spodobi za vojaške osebe, ki so padle za obrambo domovine. Zdravniki so izjavili Italijanom, da bodo, če ne bo njihovi zahtevi ustrezno, ne glede na posledice, zapustili bolnišnico.

Tako je bilo naposled omogočeno, da sta bila oba častnika 19. aprila 1941. ob devetih dopoldne javno pokopana na vojaškem pokopališču v Savini pri Hercegovnem. Pogreba so se udeležili tamkaj mučeni se pripadniki vojske in mornarice ter številni državljani. Neki njun tovariš se je poslovil od njiju s krajšim govorom, sam okupator pa ju je počastil s častno četo.

Lika teh dveh herojev, ki sta na večer pred narodnoosvobodilno borbo očitovala čudežen primer rodoljuba, sta dostojen člen v zgodovinski verigi naših pomorskih junaštev, usmerjenih vedno k istemu velikemu cilju: ohraniti našo obalo pred tuječim poseganjem po njej in jo očuvati ljudstvu.

naročite tudi svojcem in prijateljem v tujini!

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Obratna sredstva in drugo

Ze do konca julija letos so krediti za obratna sredstva iz bančnih virov narasli v koprskem okraju za približno dve milijardi v primerjavi s koncem leta lani. Razen tega so približno za tri milijarde porasli krediti iz družbenih skladov, medtem ko so ostali krediti za začetni sklad obratnih sredstev približno na isti ravni. Z drugimi besedami bi to pomenilo, da so se krediti za obratna sredstva pri gospodarskih organizacijah v koprskem okraju povišali od konca lanskega leta pa do konca julija letos za skoro pet milijard.

Porast je vsekakor znaten in je na eni strani odraz povečane dejavnosti koprškega gospodarstva v skladu z družbenim načrtom, na drugi strani pa odpira med prvimi še vprašanje pritiska na obratna sredstva bank in na družbene investicijske sklade in da se lastni skladi del sredstev pri podjetjih samih še vedno ne krepijo tako, da bi se njihova

odvisnost od zunanjih posojilodajalcev sorazmerno in vedno bolj manjšala. Vzroki za to so različni in podrobnejša analiza so pokazala, da bo potrebno, če hočemo uveljaviti tudi v praksi nova načela kreditiranja, spremeniti sistem delitve čistega dohodka. Le tako bo omogočeno podjetjem, da bodo izločila več sredstev, ki so jim potrebna za lastna obratna sredstva.

Po višini obratnih sredstev lahko ugotovimo, da sta v našem okraju najmočnejša industrija in rudarstvo. Ta imata namreč nad polovico vseh obratnih sredstev, to je nad 12 milijard, razen tega pa imata ti veji tudi večji del tistih dveh milijard, ki predstavljata v našem okraju sredstva začetnih lastnih skladov obratnih sredstev. V industriji in rudarstvu sledi trgovini s 6,8 milijarde ter z niti 100 milijoni kreditov iz družbenih skladov in brez kreditov za začetni sklad obratnih sredstev, medtem ko so ostale dejavnosti daleč za tema dvema, pri čem-

mer je spet najmočnejši promet.

Če lahko sklepamo samo iz gibanja obratnih sredstev in iz njihovega porasta v letošnjem letu do konca julija, potem moremo ugotoviti, da se gospodarstvo našega okraja ugodno razvija po predvidenih načrtih. Pri tem se seveda ne moremo ozirati na posamezne dejavnosti, temveč jemljemo celoto. Drugače pa je z investicijsko potrošnjo, ki predstavlja tudi odraz gospodarskega stanja in razvoja. Glede te pa moramo ugotoviti, da je v omenjenem času zaostala za lansko, vsekakor pa je zaostala daleč za predvidevanji po gospodarskem načrtu oziroma programu okraja, saj je v sedmih mesecih dosegla komaj tretjino letnega predvidevanja. O tem bi bile potrebne podrobnejše analize, kar sicer končno ni važno, temveč je važna ugotovitev, da bo letošnji izpad v investicijski gradnji imel določene posledice za nadaljnji razvoj gospodarstva v koprskem okraju. -Zj-

Močan vzpon turizma

Pred dnevi so bili načelno odobreni krediti Jugoslovanske investicijske banke za razvoj turizma in izgradnjo turistično go-

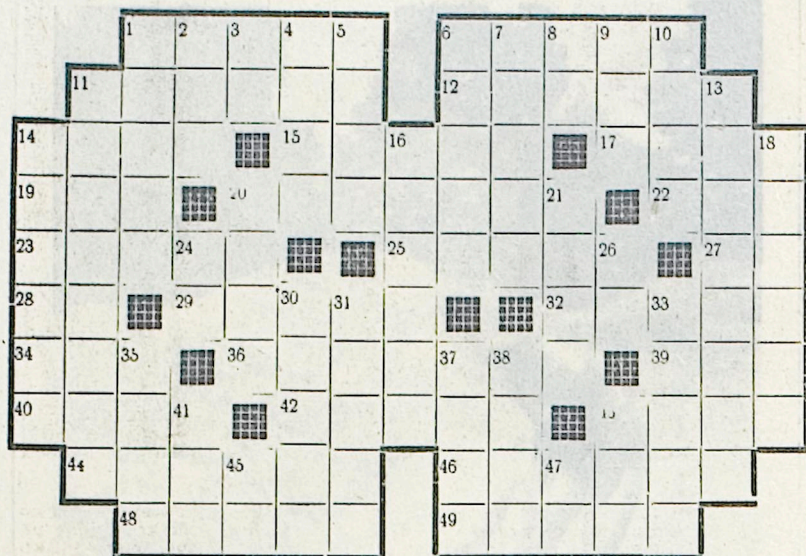
stinskih objektov na naši obali v znesku ene milijarde 678 milijonov 561 tisoč dinarjev. Od tega bo šlo koprski občini 681.339.000 din, izloški 111 milijonov din, piranski pa 886 milijonov 222 tisoč dinarjev. V koprski občini bo od dodeljenega kredita porabil hotel Triglav kot investitor izgradnje turističnega središča Zusterne 376 milijonov din za zgraditev restavracije, 4 motelov, za ureditev kopališča in dohoda od njega. Hotel Adria v Ankaranu bo porabil 221.339.000 din za novo restavracijo in dva motela ter deset motornih čolnov, uredil pa bo tudi termalne naprave in kopališče. Razen tega bodo v Kopru za 45 milijonov din uredili ribjo restavracijo, za 22 milijonov din pa v Jernejskem zalivu uredili restavracijo in dozdali teraso nad morjem, uredili parkirni prostor in kopališče.

Izolska občina bo 111 milijonov din porabila za zgraditev dveh motelov in recepcije ter razširitev parkirnega prostora na Dobravi nad Izolo.

V piranski občini bo hotel Metropoli kot investitor porabil 440.505.000 din za odkup in ureditev turističnega naselja v Luciji, ki naj bi postalo slavno kot znana poreška Plava laguna. Za 47.205.000 din naj bi uredili še samopostrežno restavracijo. Hotel Central v Portorožu bo 204 milijone din porabil za izgradnjo in opremo nove depandanse, hotel Palace pa 158 milijonov din za pokriti plavalni bazen.

Investitorji se hitijo z manjkajočo dokumentacijo in ko bodo krediti dokončno odobreni, bodo takoj začeli z delom, v večini primerov še letos, medtem ko dela v Zusterne že tečejo.

Križanka

Vodoravno: 1. mesto v francoski pokrajini Champagne s slovito katedralo iz 13. stoletja, eno najlepših del francoske gotike, 6. električna merska enota, 11. vkuhan sadje, 12. tiskarska mreža, 14. nedotakljiv svet pri primitivnih ljudstvih, 15. zelo vroč in suh puščavski veter, 17. svet bik starih Egipčanov, 19. naziv za Hercegovca, 20. prilastek, 22. prebivalec starodavne Aonije, 23. pogorje na sovjetsko-mongolski meji, 25. arheološka predmirska železna doba, 27. glasbena nota, 28. kazalni zaimek, 29. vzor, vzvišen cilj, 32. del roke nad komolcem, 34. ime filmske igralkice Bartok, 36. orožarna, 39. skupina čebel, 40. angleški filmski producent (Arthur), 42. merska enota za zlato in dragulje, 43. francoski slikar in ilustrator iz prejšnjega stoletja (Gustave), 44. popularna Bizetova opera, 46. maške-radna obleka, 48. velika kamnita gmota, 49. vosku podobna prijetno dišča snov, ki se izloča iz kitovih črev.

Navpično: 1. samodejni stroj, 2. noju podobna avstralska ptica, 3. začelci na vojni umrlega slovenskega literarnega zgodovinarja, 4. prometni objekt, 5. znak naših cigaret, 6. nizozemski otok v Malih Antilih, 7. predpotopna žival, 8. kratka za »Post scriptum«, 9. grška črka, 10. poljski pridelek, 11. hrvaško mesto ob izlivu Kolpe, Korane in Mrežnice, 13. španska kolonija na severozahodnem obrežju Afrike, 14. gledališče, 18. sodobni ameriški dramatik (Lov na čarovnice), 18. razobešenje, 20. vrsta žita, 21. naslovni junak Schillerjeve drame, 24. troprsti brazilski lenivec, 25. predlog, 30. madžarski skladatelj operet, 31. zadnji predsednik republikanske Španije (Miguel), 33. kraljeva insignija, 35. indijska denarna enota, 38. najmanjši deleč materije, 41. največji jadranski otok, 43. hiter tek, 45. kemični znak za mazurij, 47. avtomobilska oznaka mariborskega okraja.

kje so ladje

BELA KRAJINA je prispela 10. septembra v Hampton Roads.
BIHAC je 8. septembra odplula iz Masulipatnama proti Reki.
BLEJ je 11. septembra prispela v Tarkoradi, potem pa bo odplula proti Temu, Lome in Lagos, kamor bo prispela 23. septembra.
BOHINJ je prispela 8. septembra na Reko, 15. septembra pa bo v Kopru, 16. septembra v Trstu, 18. septembra pa v Benetkah.
BOVEC je v Buenos Airesu, odkoder bo 18. septembra odplula proti Jadranskemu morju.
DUBROVNIK bo 14. septembra prispela v Emden.
GORANKA je v japonskih pristaniščih.
GORENJSKA je 10. septembra odplula iz Pirana proti Reki.
KOROTAN je prispela 13. septembra v Savono, od tam pa bo nadaljevala pot proti Genovi, Civitavecchii, Napoliju, Benetkam, Trstu in Reki.
LJUBLJANA je 9. septembra prispela v Sibenik.
MARTIN KRPAN je prispel 12. septembra v Ravenna, potem pa bo odplul proti Novemu, Bakru, Pločam, Beyrouthu, Alexandriji in Aquabi.
PIRAN je 3. septembra odplul iz Pirana in je na poti proti ZDA.
POHORJE je prispela 10. septembra v Piran na popravilo.
ROG je na poti iz kielškega kanala proti Italiji.
TREVOLJE je 2. septembra prispela v Madras, potem pa bo odplula proti Singaporu, Djakarti, Hong Kongu in Japonski.
ZELENGORA je 7. septembra prispela v Zdanov.

Berite in širite

Krvodajavci

KOMUNALNA BANKA KOPER: Drago Hrvatin, Ivan Primožič;
KRUH KOPER: Franko Favento, Maks Paljč, Peter Stepančič, Zora Trbičan;
LAMA DEKANI: Franc Vrabec;
MEHANIZACIJSKA IZOLA: Libero Sukljan;
OKGZ KOPER: Radovan Benčič, Karlo Prijon;
ONZ KOPER: Andrej Jereb, Jože Strumbelj;
OBNOVA IZOLA: Aleksander Prelaz;
PTT KOPER: Ivan Berčič, Ivanka Florjančič, Roman Florjančič, Vice Glavan, Jože Mlekuz, Ester Primožič, Marta Činčariš, Janez Znidaršič, Bruno Zvanut;
PRIMOŽIJSKI TISK KOPER: Alfonz Eferl, Palmira Filipi, Marta Furlan, Roman Savko;
SLAVNIKI KOPER: Giovanni Fregone, Julij Jerman;
VODNA SKUPNOST KOPER: Ivan Cerkenik;
ZASEBNIK-pletar: Janez Veršič.
DELAMARIS: Ivan Trampus;
STIL KOPER: Ivan Benčič, Marija Bizjak, Sergej Graton, Lucijan Kocjančič, Nada Kos, Dušan Kozina, Orelja Lukež, Angel Micom, Marija Olenik, Vojko Pavlič, Berta Planinc, Aldo Pucer, Jože Stopar, Egidij Sturman, Roman Viličintin, Ivan Zadel, Boris Žužek;
SOCA KOPER: Ivan Božič;
TEHNOBOR KOPER: Jordan Furlan, Mirok Gregorič, Jože Hrvatin, Zvezka Lampe, Dragica Petkovič, Mirok Umer;
TOBAK KOPER: Emilija Babič;
RADIO KOPER: Stefan Bonaca, Franko Grandić, Gabriela Jovan, Peter Rancić;
STUDENT: Borut Venturini.

Začetek pouka veča število prometnih nezgod

Pričakovano, da se bo zaradi zmanjšane turističnega prometa zmanjšalo število prometnih nezgod na naših cestah, se žal ni uresničilo, kajti od 29. avgusta do 11. septembra je bilo na cestah našega okraja kar 46 prometnih nezgod, ki sicer niso terjale smrtnih žrtev, pač pa številne hujše telesne poškodbe in več milijonsko materialno škodo. Številne prometne nezgode so povzročili v tem razdobju šolski in predšolski otroci. To je resen opomin staršem in otrokom, da upoštevajo novo okoliščino — začetek pouka — ko je na naših cestah zopet mnogo mladih, ki bodisi na poti v šolo ali na poti domov premalo misli na svojo varnost in na varnost prometa nasploh. Zatorej velja slej ko prej opozorilo predvsem staršem, da svoje otroke dnevno opozarjajo na nevarnost, ki jim grozi na cesti, če ne upoštevajo vsaj osnovnih prometnih predpisov. Igre na cesti, nepredvidno prekanje cest in podobna lahkomišlenska dejanja imajo lahko najhujše posledice.

Neupoštevanje prometnih predpisov v tem razdobju ni prizaneslo tudi številnim voznikom motornih vozil. 28. avgusta je zaradi neprimerno hitrosti zdrknili pri vasi Polčje s ceste voznik osebnega avtomobila Franc Jenc iz Roža. Voznik sicer ni bil telesno poškodovan, toda škoda na vozilu znaša okrog 300.000 dinarjev.

Voznik osebnega avtomobila Lucijan Serli iz Trsta je povzročil hujšo prometno nezgodo, ko je v Berčičih prehitel motorista Stanislava Serlija, prav tako iz Trsta. Medtem ko je motorista zbil po tleh, se je sam zaletel v obcestno drevo. Oba voznika sta bila hujše telesno poškodovana, škoda na avtomobilih pa je bila za okrog 400 tisoč din.

Slavoj Jenko iz Ljubljane je 2. septembra na planinskih serpentinah vozil z veliko hitrostjo v ovinek. Pri tem ga je zaneslo v levo ter je trčil v zadnji del tovornjaka. Voznik osebnega avtomobila in njegova hčerka sta bila hujše telesno poškodovana, materialna škoda pa znaša okrog 200 tisoč dinarjev.

Nepredvidnost voznika avtobusa GO 17-39 je v Postojni drago plačala Marija Komar iz Maribora. Voznik in konduktier tega avtobusa sta namreč ustavila vozilo pred znakom »stop« pri izhodu jamske ceste v Postojno. Ko so potniki na tem prepovedanem mestu, kjer ni avtobusne postaje, izstopali, je voznik popustil zavoro v trenutku, ko je izstopala omenjena potnica, ki se je pri tem hujše poškodovala.

Dne 4. septembra je voznik tovornjaka Franc Frank iz Pivke zadel z zadnjim desnim blatnikom 8-letno deklico Edo Kozlovč iz Rižane. Nezgoda se je pripetila pred trgovino »Jestvinas« v Rižani, ko se je voznik izogibal čredi goveda, pri tem pa je zavozil preveč v desno. Otok je bil hudo poškodovan in je njegovo zdravstveno stanje še vedno kritično.

8. septembra je med Sežano in Fermetiči podrl voznik osebnega avtomobila Renato Desanti iz Trsta 70-letnega Ivana Mahniča, ki je nepredvidno prečkal cesto. Mahnič je bil telesno hudo poškodovan.

Mopedist Albin Cadel iz Jurišča je z mopedom podrl triletno Alojzijo Sajin, ki mu je nenadoma skočila pred vozilo. Otok, ki se je nepredvidno igral na cesti, je bil telesno hudo poškodovan.

10. septembra je ob 14.15 voznik osebnega avtomobila Ivan Pinter prehitel na cesti pri Kopru motorno vozilo. Pri tem je na levi strani cestišča trčil v motorista Jožeta Peroš. Motorist in sopotnik sta bila hudo telesno poškodovana, hujše telesne poškodbe pa je utrpela tudi voznikova sopotnica Tinka Ponamolenko iz Kopra. Sicer pa so vse štiri ponesrečence prepeljali v bolnišnice. (bb)

PRIHRANI DENAR, ČAS IN TRUD!

ARGO Juha

novitete na knjižni polici

NASI RAZGLEDI

Najnovejša številka našega štiri-najstrednjega za politična, gospodarska in kulturna vprašanja NASI RAZGLEDI prinaša vrsto zanimivih in aktualnih člankov. Ob začetku šolskega leta bodo posebno zanimivi članki o proizvodni praksi učencev in dijakov, o čemer piše Jože Lep (RAVNE: PROIZVODNO DELO NA GIMNAZIJI) in Drago Mehora (SOLE SE POVEZUJEJO S PROIZVODNJO). O novih vidikih na vlogo in organizacijo odvetništva pri nas razpravlja v svojih tezah in antitezah Vlado Vojnovec. Razprave so prispevali še O. Lange (Znanost in socializem), F. Jerman (Kibernetika kot filozofski problem), B. R. Sen (Postavit se po robu lakoti). Pisatelj Rok Atrih je prispeval Početniške kolonije, dr. France Brenk pa zaključuje svoje Pulske impresije.

Osebnih del predstavljajo tokrat referati z blejskega zborovanja slavistov. O povojni literarni kritiki in esejistiki razpravlja Franc Zadavec, o sodobni slovenski liriki Boris Paternu, o proučevanju slovstva v narodnosvobodilnem boju Viktor Smolč, pregled povojne slovenske proze pa je podala Helga Glušič.

Številko zaključujejo običajne rubrike: Književna kronika 1962, O novih knjigah sproti in iz tujih revij, Reprodukcijske, ki poživljajo in krasijo revijo poleg ilustracij, so tokrat iz del slikarja Jožeta Horvata-Jakija.

v človeka in v njegov boj za pravico.

PETNAJST LET BIBLIOGRAFIJE o narodnosvobodilnem boju Slovencev: Institut za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani je izdal delo Franceta Skerjaka-Bregarja »Petnajst let NOB 1945—1950«. Prav gotovo bo bibliografija koristna in potreben priročnik vsem, ki bodo iskali podatke za znanstveno ali praktično delo. V knjigi so označena in zabeležena dela, ki imajo kakršnokoli dokumentarno vrednost za zgodovino NOB.

Melita Stelč-Možina — IVAN GROHAR: V okviru likovnih zvezkov pri Mladinski knjigi je izšla tudi knjižnica, ki ima namen prikazati življenje in umetniško delo slovenskega impresionista Ivana Grohara. Knjižico krasijo številne reprodukcije Groharyevih del.

Založba Mladinska knjiga je poslala te dni na knjižni trg tri dela domačih avtorjev. LIZIKE ZA VSE PISATELJE Branke Jurca so pravilice, polne originalnih domislic, neprilipov vzgojne in prikupne že zato, ker so vzete iz vsakdanjega življenja. Delo je ilustrirala in opremila Cita Potokar. PRAVLJICA O LOČENICI Ferda Godine je mlkavna, obarvana z rahlim humorjem in prepolna z lepimi Premurja ter s poštenostjo njegovih ljudi. Ilustracije je narisala akademski slikarica Melita Vovkova. Naša pesnikinja Janez Menart in Tone Pavček sta prešla v slovenske stihne poezijo Grgora Viteza BELI LEV. Otroška poezija tega hrvaškega pesnika je že dolgo prvala v srca otrok in postala najboljša vez med svetom in njihovo nikoli potešeno radovednostjo. Tudi naši otroci ga poznajo že po treh knjigah pesmi. »Belega leva« je ilustriral in opremil Jože Chuha.

JAKA ČOP: SVET MED VRHOVI

Pri Državni založbi Slovenije je izšla knjiga umetniških fotografij z izbranimi motivi Julijskih Alp. Nad sto celostranskih posnetkov posreduje lepoto slovenskih planin:

Pogled na Julijce — Predgorje s Karavankami — Bohinjski kot — Od Baške grape do Krna — Trenta — Od Kanina do Mangarta — Planica, Vrščič in Krnica — Martuljek — Krma, Vrata in Triglav

LETOŠNJI KNJIŽNI ZBIRKI

»Lipa I/1962«

Sergeanne Golon: ANGELIKA

Mednarodni best seller. Knjiga vsebuje bogate avtentične podobe iz življenja Francije v 17. stol. od intrig in perversnega izživljanja na dvoru Louisa XIV. do umazanih podzemnih staraga Pariza. Mogočen, temperamentno pisan roman na skoraj tisoč sto straneh (Roman v dveh knjigah)

Mohamed Dib: ALŽIRSKA TRILOGIJA

Knjiga vsebuje tri romane (Velika hiša, Požar, Statve), ki opisujejo človeške tegobe in upanja ter odkrivajo svojevrsten svet Alžirije neposredno pred revolucijo.

Karol Bunsch: PASJE POLJE

Zgodovinska povest opisuje slavno bitko pri Vroclavu, kjer so Poljaki prvič popolnoma potolkli vojsko nemškega cesarja.

»Lipa II/1962«

David Herbert Lawrence: LJUBIMEC LADY CHATTERLEY

Sloviti roman — »prepovedana knjiga« — ki je mnoga leta razburjal angleške cenzorje in navduševal bralce. Slovenski prevod bo izšel po necenzuriranem originalu.

Bernard Gersky: MODERNI ROBINZON (delovni naslov)

Zanimiva zgodba o brodolomcu, ki se je rešil z najnujnejšimi potrebščinami na zapuščen otok in se skušal prebiti skozi težave. Kljub mnogim nevarnostim (kače in morski psi) si je pridobil nekaj borne hrane, toda ni prenesel osamljenosti. Pozneje so ribiči po naključju našli na samotni čer in našli ostanke njegovega bivališča ter dnevniki, po katerem je znani francoski pisatelj ustvaril to delo.

Stephen Birmingham: MLADI GOSPOD KEEFE

Mladi ameriški pisatelj je glasnik nove ameriške generacije, ki stremi po smiselnejšem življenju, v katerem naj bi zdravo delo zamenjalo sedanje brezplodno pohanje za razuzdanim življenjem v brezskrbnem okolju. V tem je največja pozitivna ideja romana, ki obravnava družinski konflikt.

Heinz G. Konsalik: DIAGNOZA RAK

Roman o najhujši bolezni, ki preganja modernega človeka, o sporu zagovornikov različnih metod zdravljenja, o usodah bolnikov in zdravnikov ter znanstvenikov — napeto in dramatično pisano literarno delo z največjo aktualnostjo. Roman je dosegel svetovni uspeh.

ČZP PRIMORSKI TISK
ZALOŽBA LIPA

K O P E R

Muzejski trg 7

telefon: 21-472

tekoči račun:

602-11-181

KDOR ZELI POSTATI NAROČNIK, naj nam pošlje naročilnico s točnim naslovom ali pa naj naroči zbirko pri poverjeniku založbe

Prednaročniška cena:

zbirka »Lipa I/1962« okrog 1800 strani, polplatno 7.400 din; polusnje 8.500 din, plačljivo ali v enkratnem znesku ali v največ desetih enakih mesečnih obrokih;
zbirka »Lipa II/1962« okrog 1400 strani, polplatno 6.240 din, polusnje 7.510 din, plačljivo ali v enkratnem znesku ali v največ desetih enakih mesečnih obrokih.

Pred izidom nove knjige založbe Lipa
William H. Crouse

POGLED
V SVET ZNANOSTI
IN TEHNIKE

S to knjigo nas pisatelj zelo dojemljivo uvaža v praktična tehnična znanja in njihovo uporabo v vsakdanjem življenju. Ob branju bomo tako rekoč mimo-grede, kakor da bi brali napet roman, spoznali nova znanstvena odkritja in do-

bili odgovor na nešteto vprašanj, ki zanimajo sodobnega človeka v tako imenovani »atomski dobi«. Knjiga je napisana preprosto in razumljivo, skratka — poljudno v najboljšem pomenu besede.

Delo je namenjeno predvsem učenci mladin, prav tako pa tudi najširšemu krogu bralcev, ki ga zanimajo razna tehnična in druga odkritja, a jim znanost ne kaže primerne razlage. Tekst dopolnjuje okoli 400 originalnih ilustracij.

»METALKA«

trgovsko uvozno in izvozno

podjetje — LJUBLJANA, Titova c. 24

proda naslednja osnovna sredstva:

2 tovorna avtomobila 3-tonski TAM Pionir;

1 tovorni avtomobil 4,2 t Csepel;

1 traktor Steyer;

2 prikolice 3 t;

1 poltovorni avtomobil 1,5 Fiat Zastava 615 B.

Vsa vozila so v odličnem stanju.

Prednost odkupa ima socialistični sektor, eventualno damo vozila v najem.

OBVESTILO

INVALIDSKE DELAVNICE IZOLA, obrat čevljarstvo obvešča stranke, ki so dale v popravilo čevlje pred več kakor tremi meseci, naj jih prevzamejo v osmih dneh po tej objavi. V nasprotnem primeru bodo čevlji prodani in izkupiček porabljen za sklade obrata.

PREKLIC

Preključujem vse, kar sem lažnega govorila o družini Murgec in sestri Tereziji Podgorelec iz Pirana ter se jim zahvaljujem za umik tožbe.

Marijana Domjan
Ul. svobode 32, Piran

V SKLOPU PROSLAV 20. OBLETNICE JUGOSLOVANSKE MORNARICE IN POMORSTVA

Plavalna in vaterpolo tekma v Žusterni

V okviru proslav 20. obletnice JYM je bil v nedeljo popoldne, 9. septembra, v »Portiču« v Žusterni prvi del plavalnega in vaterpolskega prvenstva Istre. Drugi del prvenstva bo prihodnje nedeljo, 16. septembra, v Rovinju.

Puljski in koprski okraj sta s tem tekmovalcem začela akcijo za množično razširitev plavalnega in vaterpolskega športa v vse kraje Slovenije in Hrvatske Istre. Cilj republikanskih in okrajnih plavalnih organov je razširiti v najkrajšem času plavalni šport na raven, kot je bila v letih neposredno po osvoboditvi.

Oba okraja sta od svojih republikanskih organov dobila vso možno podporo za okrepljeno akcijo izgradnje ustreznih plavalnih objektov, brez katerih si plavalnega športa ne moremo niti zamisliti. Pomoč republikanskih in okrajnih organov, zlasti pa pomoč turističnih organov, je dovedla do tega, da bo koprski okraj že prihodnje leto dobil tri plavalne objekte, ki bodo bistveno pripomogli k nadaljnji razširitvi te zdrave športne panoge v obalnem pasu našega okraja. Kolikor ne bodo nastopile nepredvidene težave, bo do plavalnega objekta prišel tudi naš Kras z izgradnjo 33-metrskega bazena v Divači. Koliko bo napredovalo že zgrajen bazen v Ilirski Bistrici, pa zavisi od razumevanja ilirskobistriške občine in domačih organov športnih organizacij.

LOVLJENJE SLADKOVODNIH RIB JE KAZNIVO

Recimo bobu bob in popu pop

Od vsega slovenskega ozemlja je naša Istra najrevnejša, tekočih voda. Na kraškem ozemlju jih sploh ni, na obalnem pa moramo imenovati reko v pravem smislu samo Ržano in kvečjemu še Dragonjo. Badaševica in Dnrica sta potoka, ki ju je regulacija še bolj osušila. Tako moremo nuditi sladkovodnim ribam pogoje za življenje samo Ržano, Dragonja in v omejenem obsegu še Dnrica. V vseh vodah so, regule, postavljeni žive samo v Ržani, drugod pa prevladujejo mrene in kleniči. To so ribe, ki zanimajo športnega ribiča. Ostale, kot so pišanci, kapici, nečice, zeti, gambuzije itd., so drobiž, ki zanima le akvarista.

Postavljeni so od nekdanj samo v Ržani. Poznamo jih dveh vrst, soške ali glavice in hibridne, ameriške so bile umetno vložene v zadnjih letih. Dokler Ržana še ni bila zajeta za vodovod, je imela za polovico več vode, kot je ima zdaj in bila je bogata površja. Zajetje njene vode na Zvročku za obalni vodovod je povzročilo občutno zmanjšanje površja in drugih rib, se bolj pa so jih razredčila vojna in povojna leta, ko je vladalo na našem ozemlju v sladkovodnih vodah bolj ali manj brezpravno stanje in je lahko vsakdo lovil po lastni volji. Temu položaju je napravila konec šele predlanska ustanovitve ribiške družine v Koprju, kateri je uradno dodeljeno v upravo vse sladke vodovode na ozemlju koprške, izolske in piranske občine.

Ko je družina prevzela te vode, se je izkazalo, da je Ržana le še prav malo glavice, medtem ko so krivolovci hibridne po vsej verjetnosti povsem uničili. Več je bilo šarenk, katere je vložila v reko uprava bivše farme bobrov. Koprška ribiška družina je zato morala najprej poskrbeti za izboljšanje pogojev za nadaljnji razvoj rib v Ržani, nato pa je prišla vnanje vlagati šarenke, glavice in potuščice. Položaj se tako počasi popravlja in čez leto ali dve bo v reki spet dovolj salmonidov (vseh vrst površja). Da bi dosegla tak razvoj, je ribiška družina močno omejevala število ribolovcev in se bolj število rib, ki jih sme član uloviti.

BALINCANJE V ILIRSKI BISTRICI

Uspeh Jožeta Hrvatina

V okviru TVD Partizan — Ilirska Bistrica delujeta balinarski sekciji Ilirija in Snežnik, ki štejeta skupaj prelo 60 članov. S prostovoljnimi delom so člani uredili dve dvostezni igrišči, ki odgovarjata vsem predpisom za prvenstvena tekmovalja. Trenutne težave so v pomanjkanju kovinskih krogel, saj ima sekcija le eno garnituro, zaradi česar je onemogočeno vezbanje vseh članov, kar znatno ovira izbiro večjega števila tekmovalcev za nastope. Kljub tem težavam se je igralec Jože Hrvatini plasiral v republikško prvenstvo posameznikov — iz koprškega okraja 6 tekmovalcev — in tam dosegel častno III. mesto za tekmovalcema Ljubljane in Novega mesta, ki sta dosegla I. oziroma II. mesto. Na ta način si je tov. Hrvatini pridobil pravico do nastopa v zveznem prvenstvenem tekmovalju, ki je bilo na Reki 2. t. m.

Plavalna in vaterpolska prireditve v nedeljo v Žusterni je pokazala precejšnje razumevanje naših ljudi za ta šport. Veliko število občinstva je navdušeno pozdravljalo uspehe koprskih plavalcev in plavalik, ki so zmagali v plavanju s 100 : 87 točkam.

Rezultati v plavanju

I. 60 m prosto plavanje: 1. JOVAN Deana 0:47,0, 2. OLIVIERI Tatjana 0:50,4, 3. SPONZA Domenica 0:52,4, 4. PIUTI Daniela 0:54,1.

II. 150 m prosto mladinci: 1. KOR-SIČ Vanja 2:15,8, 2. HIRSMAN Dadi 2:20,0, 3. BANKO Peter 2:38,10.

III. 90 m prsno pionirji: 1. GODE-NA Sergio 1:32,0, 2. BRATASEVEC Vid 1:32,2, 3. PREKELJ Zlatko 1:37,0, 4. VERGLES Marjan 1:43,0.

IV. 4x60 m mladinci: 1. ROVINJ 2:56,0, 2. KOPER 2:56,6.

V. 60 m prosto pionirji: 1. KORSIČ Vanja 0:38,6, 2. STRKALJ 0:42,6, 3. ROKA Bruno 0:44,8.

VI. 30 m prosto pionirji: 1. MALUZA Matteo 0:17,7, 2. FERERA Luciano 0:18,4, 3. ROPRET Mišo 0:19,7, 4. GULIC Darko 0:21,7.

VII. 30 m metuljček pionirke: 1. OLIVIERI Tatjana 0:27,2, 2. SOLDATIČ Angela 0:27,5, 3. PIUTI Daniela 0:32,8, 4. LILEG Metka 0:34,5.

VIII. 90 m hrbtno mladinci: 1. VERGLES Peter 1:15,8, 2. BRADASKA Rastko 1:17,8, 3. BENUSSI Libero 1:23,0, 4. SOSIĆ Mario 1:39,2.

IX. 100 m prsno mladinci: 1. ME-SARIČ Stefa 1:34,0, 2. MIKLAVČIČ Dragica 1:40,5, 3. SOLDATIČ Mirela 1:50,8, 4. PERHART Ervina 1:51,0.

X. 30 m metuljček pionirji: 1. KOR-SIČ Vanja 0:21,4, 2. BANKO Peter 0:22,2, 3. ROPRET Mišo 0:24,8, 4. MURATOVIČ Alica 0:27,5.

XI. 30 m hrtno pionirke: 1. BRO-ZOVIČ Alenka 0:25,8, 2. LILEG Alenka 0:27,4, 3. SPONZA Domenica 0:34,0, 4. SOSIĆ Marija 0:38,0.

XII. 90 m prosto mladinci: 1. MAU-RIČ Slobodan 0:57,4, 2. CAFFOLA Alvaro 0:59,5, 3. VUGA Lado 1:03,0, 4. HIRSMAN Dadi 1:04,1.

XIII. 90 m prosto pionirji: 1. KOR-SIČ Vanja 1:01,5, 2. BUDIČIN Franko 1:03,4, 3. STRKALJ Zdravko 1:12,5.

XIV. 4x50 m prosto pionirji: 1. KOPER 2:57,5, 2. ROVINJ 3:23,2.

XV. 7x30 m prosto mladinci: 1. ROVINJ 1:56,7, 2. KOPER 2:01,0.

Po plavalnem sporedu je sledila vaterpolska tekma, v kateri so gostje zmagali z veliko premočjo. Rezultat je bil 11 : 4. Ob tej priložnosti se je pokazala potreba, da plavalne organizacije s pogostejšim organiziranjem vaterpolskih tekem oz. prvenstev seznanijo naše občinstvo s pravili te igre, da ne bo v prihodnje prišlo do ponovnih neljubih izgrede, kot je bil to primer pri tej tekmi. J. K.

SLOVENSKA NOGOMETNA LIGA

Delitev točk med Delamarisom in Rudarjem

V četrtem kolu slovenske nogometne lige je izolski Delamaris igral neodločeno z velenjskim Rudarjem 1:1 (0:0), medtem ko je Nova Gorica izgubila v Kranju z 0:1.

Tekma med Delamarisom in Rudarjem je bila v Koprju pred okrog 800 gledalci. Moštvi sta nastopila v naslednjih postavah:
Rudar: Markan, Pestotnik, Oblak, Tomšič, Ivančnik, Rednak, Fijauž, Kuret, Majdak, Bizjak, Žižek.
Delamaris: Fermo, Jerkovič, Erceg, Gabrijelič, Sorgo, Sosič (Cendak), Božič, Marchesan, Janus, Kostič, Černe.

V prvih dvajsetih minutah je imela Izola več od igre, vendar se napadalcem niso znašli. Izšli so tudi prosti strel z roba kazenskega prostora, vendar so se po stari navadi spet odločili za indirektno izvajanje in seveda zamudili priložnost. Velenje se je počasi rešilo pritiska in uprizorilo nekaj napadov. Sicer pa je druga polovica prvega polčasa potekla v nezanemivih igri, saj sta

obe obrambi v glavnem brez težav zaustavljali napade že pred kazenskim prostorom. Mnogo bolj razburljiv potek pa je imel drugi polčas. Gostje so že v šesti minuti prišli v vodstvo zaradi grobe, napake domače obrambe. Vrata in branilec sta se zanašala drug na drugega in priselbi Fijauž je žogo iz neposredne bližine porinil v mrežo. Domače je ta zadetek nekoliko demoraliziral in gostje so približno deset minut nevarno napadali. Toda ker Velenju ni uspelo izkoristiti trenutne zmede v domačih vrstah, so domači spet prevzeli pobudo. V 21. minuti je pobebral Janus po desnem krilu, lepo podal žogo pred vrata in Kostič je z ostrim strelom izenačil. Rudar se je nato umaknil v obrambo in res mu je uspelo ohraniti točko na tujem igrišču, kar je zanj pravzaprav uspeh.

Neodločen izid v glavnem ustreza dogodkom na igrišču. Domačini so sicer imeli nekaj več možnosti pred nasprotnikovimi vrati, vendar jih je Rudar prekal v tehniki in koncepciji igre. Res pa je tudi, da igra Rudar premehko, da bi lahko šel s polnim izkupičkom domov. Tekma je bila v glavnem obojestransko fair, le proti koncu so posameznikom popustili živci.

MALI ROKOMET
PORAZ KOPRČANK
V PRVEM KOLU

V prvem kolu ženske rokometne lige je koprski Partizan igral s Partizanom. Spodnja Šiška in izgubila z 9 : 13. Tekma je bila v Koprju, ker igrišče v Koprju preurejajo. Koprčanke so vložile protest zaradi slabega sojenja.

KOŠARKA
ZMAGA ILIRSKÉ BISTRICE
IN PORAZ NANOSA

V štirinajstem kolu slovenske košarkarske lige so zmagali povsod domačini. Ilirska Bistrica je igrala doma s Skofjo Loko in brez težav zmagala z 72 : 51. Košarkarji Nanosa pa so igrali na Jesenicah in izgubili z 51 : 66. Premoča domačinov je bila občutna zlasti v prvem polčasu. Pozneje so se Partizanci popravili, vendar je bila razlika prevelika, da bi lahko upali na uspeh. Bistričani so zdaj na petem mestu prvenstvene lestvice s 16 točkami, Nanos pa na sedmem z 12 točkami.

ODBOJKA
NAZADOVANJE IZOLE

Izolski odbojkarji so se slabo pripravili za jesensko odbojkarstvo sezono. V nedeljo so igrali na domačem igrišču in izgubili s Kočevjem z 1 : 3. V okrajni ligi so se tekme končale takole: Jelšane — Izola B 3 : 0 p. f., in Luka Koper — Sežana 3 : 0. Od odbojkarških dogodkov naj omenimo še gostovanje reprezentance Trsta v Kanalu. Tekma se je končala z zmago domačinov 3 : 2. Kanal je igral slabo, medtem ko so Tržačani nudili enemu najboljših slovenskih moštev odličan odpor.

Pri gostih je bil najboljši srednji krilec Ivančnik, v napadu pa Fijauž, medtem ko moramo pri domačih pohvaliti Marchesana, Cendaka in Janusa.

Sodnik More iz Ljubljane je sodil odlično.

V nedeljo bo v Novi Gorici primoreški derby med Gorico in Delamarisom. Naslednje nedeljo pa bo Izola doma sprejela celjskega Kladivarja.

NOGOMETNO PRVENSTVO
KOPRSKEGA OKRAJA
SE ZAČNE 23. SEPTEMBRA

V nedeljo je bila v Koprju skupščina okrajne komisije za nogomet. V skladu s sklepi Okrajne zveze za telesno kulturo se je komisija preimenovala v strokovni odbor. Strokovni odbor bodo sestavljali številni aktivni delavci nogometnih klubov in lahko pričakujemo napredek v primerjavi s prejšnjo organizacijsko obliko.

Na skupščini so ugotovili, da je nogomet v zadnjem času nazadoval tako v pogledu kvalitete, kakor v pogledu množičnosti. Vzroki so v pomanjkanju vodstvenih in strokovnih kadrov in tudi v pomanjkanju finančnih sredstev. Vsekakor bo ena izmed glavnih nalog strokovnega odbora pomagati, da se organizirajo občinska tekmovalja, v kateri bi vključili mladino in delovne kolektive, druga stvar pa bo rešiti finančni problem, saj nekatera moštva (na primer Ilirska Bistrica in Pivka) letos sploh niso imela nastopov v okrajnem tekmovalju, kar nimajo najnujnejših sredstev za potovanja in rekvizite.

Prvenstvo koprškega okraja se bo začelo 23. septembra. Sodelovalci bodo Tomos, Sidro, Tabor, Jadran in Postojna. Takoj po končanem prvenstvu se bo začelo tekmovalje za primorski pokal s sodelovanjem gorških enajstoric, nato pa še tradicionalno tekmovalje za istrski zimski pokal.

Prav bi bilo, da bi strokovni odbor razmisli o možnosti ustanovitve piarske nogometne lige za obalno področje. V Koprju in v Izoli imajo igralcev za dve pionirski moštvi, pa tudi v Piranu in Dekanih imajo precej pionirjev.

Stroški bi bili relativno majhni, ker gre za majhne razdalje. Tudi tu velja pravilo, da je treba dati mladim ljudem možnost, da igrajo in se uveljavljajo, hkrati pa gre tudi za naše bodoče kadre.

NK POSTOJNA : NK TOMOS
2:2 (0:1)

V prijateljski nogometni tekmi sta se v nedeljo, 9. t. m., razšli moštvi obeh klubov z neodločenim rezultatom. Čeprav sta obe moštvi porabili zadnjo priložnost pred začetkom prvenstvenega tekmovalja, ki se začne 23. septembra, se je obema pomnilo, da sta na prvenstveno tekmovalje slabo pripravljeni. Tekma je bila nezanimiva in tudi igralci niso pokazali posebne volje za dober potek igre.

Za NK Tomos je gola dosegel Sašo Olup, za domačine pa je bil dvakrat uspešen srednji krilec Kaljanec. V gostujočem moštvu se je posebno odlikoval vratar Favento, ki je reševal pogumno in zanesljivo najbolj težke situacije.

V nedeljo, 16. t. m., igra NK Tomos na svojem igrišču prijateljsko tekmo z NK Pivko iz Pivke. M. B.

POTAPLJAŠKA ŠOLA V FIESU JE KONČALA Z DELOM ZA LETOS

Zadovoljni po premaganih težavah

Petega septembra se je v Fiesu pri Piranu zaključila potapljaška šola, ki jo je organiziral Republiški center za podvodna raziskovanja LRS. V šoli, ki je trajala dvakrat po dvajset dni, se je naučilo potapljaških veščin nad

petdeset mladih fantov in deklet najrazličnejših poklicev. Najboljše kade iz te šole bo najemal za podvodna dela Republiški center za podvodna raziskovanja. Posebno pomembno je, da je šola uspešno zaključila tudi precejšnje število gasilcev in miličnikov iz Pirana, Koprja in Ljubljane. Ti so si s tem, ko so opravili potapljaško šolo, pridobili kvalifikacijo reševalcev. Bogato znanje, ki so si ga pridobili iz izvrstno organiziranega študija, jim bo v bodoče pri njihovem delu nedvomno koristilo. Seveda pa s šolo prve stopnje še ni konec vsega potapljaškega znanja. Zato bo Republiški center za podvodna raziskovanja organiziral v prihodnjem poletju šolo druge stopnje. V njej se bodo potapljači naučili novih veščin. Predvsem pa se bodo potapljali globlje. Zato bo šola delovala na otoku Krku, saj v Tržaškem zalivu in v okolici Izole, Pirana, Portoroža in Savudrije morje nikjer ni globlje od 30 metrov, to pa je za šolo druge stopnje premalo. V drugi stopnji se bodo potapljači potapljali do 40 metrov. V prvi stopnji pa so se naučili ravnanja z osnovno potapljaško opremo, z obleko, masko in dihalno cevjo, naučili so se dihanja na zračno tlačilko in akvalungo. Razen tega pa so opravili tudi poseben kurz reševanja utopljenecv.

S šolo so bili vsi potapljači zadovoljni. Enega izmed njih smo naprosili za kratek razgovor.

Janjuz Deu je bil v šoli v prvih dvajsetih dneh. Je študent agronomije in se je že pred šolo potapljaj nekaj let.

»Česa ste se naučili v potapljaški šoli?«

»Ker sem se že pred šolo potapljaj šest let, pri samih osnovah nisem pridobil nič novega. Prosto potapljanje sem obvladal že prej. Naučil pa sem se potapljanja na tlačilko. To je zelo prijetno, saj ne potrebujem drugega potapljaškega priblisa in prijatelja, ki mi črpa zrak, da se lahko potaplam do 20 metrov. To pa ni tako malo.«

»Česa se iz potapljaške šole najraje spominjate?«

»Brez dvoma prvega potopa z akvalungo.«

»Boste drugo leto nadaljevali s šolanjem v drugi stopnji?«

»Ce mi bo čas dopuščal, bom gotovo med prvimi, ki bodo odšli na Krk.«

V potapljaški šoli so tudi dekleta. Ena izmed njih je Ptujčanka Ana Marija Verden.

»Kdaj ste se prvič potapljali?«

»Ko sem se vpisala v potapljaško

šolo, smo imeli prve vaje v ljubljanskem zimskem bazenu. V vodi, prepojeni s klorom, sem doživela svoj potapljaški krst. Seveda je bilo to popolnoma nekaj drugega kot zdaj na morju.«

»Kaj vam je iz potapljaške šole ostalo najbolj v spominu?«

»Večerja, ki smo si jo sami pripravili na nekih skalah blizu Savudrije. Ves dan smo se potapljali v bližini Savudrije, sami nalovili ribe in nabrali dagnje. Bilo je nepozabno.«

»Ali ni potapljaški šport za dekleta prenaporen?«

»Ne vem. Zame ne. Sicer pa pravijo, da dekleta prenesemo več kot fantje. Če pa je bilo kdaj res kaj težkega, so mi vedno priskočili na pomoč.«

»Boste s potapljaštvom nadaljevali?«

»Nikoli več ne bom brez tega preživela počitnice! Saj veste, pod vodo se vedno odkrije kaj novega.«

»Ste pod vodo doživeli že kaj razburljivega?«

»Ne in da. Za že izkušene potapljače ne pomeni izpraznjena akvalunga na 20 metrih nobenega problema. Mene pa je bilo vseno malo strah in sem s tresočo roko poiskala ročico za rezervni zrak. Seveda se je vse dobro izteklo.«

»Priporočite dekletom potapljaški šport?«

Ana Marija Verden iz Ptujja je med prvimi Jugoslovankami, ki imajo potapljaški izpit. Brez dvoma pa bodo pogumni mladenkani sledile še druge tečajnice, saj nudi potapljaški šport mnogo neslutenega užitka vsem, ki se ga oprijmejo.

»Samo enkrat bodo odšle navzdol, potem pa bodo iskale vsako akvalungo, v kateri bo vsaj še malo zraka. Potapljanje je nekaj čudovitega. Samo strah je treba pregnati.«

Jože VETROVEC

Kapuščani: plavalni bazen v Ilirski Bistrici

Kdo so prvotni prebivalci Južne Afrike?

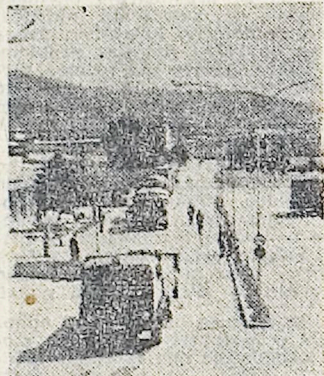
Ves civilizirani svet obsoja rasno razlikovanje in zapostavljanje črncev v Južnoafriški zvezi. S tem vprašanjem se je večkrat ukvarjala tudi Organizacija združenih narodov in sprejela več resolucij, za katere se pa voditelji Južnoafriške zveze doslej niso zmenili. Črnci, katerih je trikrat več kot belcev, nimajo nobenih pravic do sodelovanja

Evropsko politično življenje je s svojo prikupno pojavo obogatila mlada in ljubka danska filmska igralca Helle Virkner, soproga Jausa Otta Kraga, ki je pred nedavnim postal danski ministrijski predsednik. Vendar pa gospa Krag zato ni ustavila svoje umetniške dejavnosti in se naprej nastopa v filmu

Rožna dolina - okno v svet

Rožna dolina pri Gorici ne nosi zamen svojega imena. Zaradi zelo ugodne mediteranske klime rastejo v tej »rožni dolini« tudi eksotične rastline, ki cveto izmenoma skoraj vse leto,

vsako minuto pa brzi skozi Rožno dolino pri Gorici na stotine motornih vozil najrazličnejših znamk in kurbatur motorjev in na stotine pešcev ter kolesarjev. Rožna dolina je tudi znan mednarodni prehod, kjer se zvrste kolone avtomobilov, avtobusov, tovornjakov in pešcev, ki prestopajo jugoslovansko-italijansko mejo.

Med tistimi podjetji, ki prevažajo blago preko meje, so tudi znano izvoznico-uvozno podjetje »Primorje-Export« iz Nove Gorice. V prvih osmih mesecih letošnjega leta je to podjetje iz-

v državni upravi in zakonodajni: v parlamentu jih smejo zastopati samo belci, v šole za belce ne smejo, črnskih pa je bore malo. Prav tako ne smejo v javne lokale, kamor hajajo belci. Socialno so izkoriščani itd.

Vse to je dobro znano, malo pa je znano, da so belci starejši prebivalci Južnoafriške zveze kakor črnci. Ko so pred nekaj stoletji prišli tam, naseleli so Holandi, ki so, Afriki, dobili ime Buri, tam črncev še ni bilo. Domače prebivalstvo so bili samo redkočestveni in povsem necivilizirani Hotentoti in Bušmani. Ne prvi ne drugi ne spadajo rasno med črnce. Hotentoti in Bušmani, ki se s priseljevanjem Eurov in pozneje še Anglezov — niso hoteli sprijazniti, se jim tudi kot delavci niso hoteli vdinjati. V nenakladnih spopadih med primitivno oboroženimi domačini in s strelnim orožjem opremljenimi Evropejci so se vrste Hotentotov in Bušmanov še bolj razredile. Preostanki so se zatekli v divjino in puščavo. Zdaj so le še neznatna manjšina.

Buri, kakor tudi pozneje Anglezji, so prišli v Južno Afriko kot farmarji in so si prisvojili velike obdelovalne površine, za obdelovanje so pa potrebovali delovno silo. Ker je med Hotentoti in Bušmani niso našli, so pričeli deloma z lepimi obljubami, deloma s silo kot sužnje ali vsaj polsužnje privabljal v deželo črnce rodu Bantu iz osrednjih delov Afrike. Ko so nato odkrili še ležišča zlata, drugih kovin in diamantov, se belci ponašali še več in več delovne sile in ob hitrem razmnoževanju so črni počasi dobili ogromno ve-

vožilo blaga v vrednosti 2,35 milijarde lir, to je za 850 milijonov lir več kot lani. Tako je bil presežen letošnji plan izvoza in kaže, da se bo vrednost izvoza do konca tega leta povečala še za okrog milijardo lir. To podjetje izvažajo približno 70 različnih izvoznih predmetov. Naš posnetek kaže kolono avtomolov, ki hiti skozi mejno črto.

TISTO GLAVNO...

Na Kitajskem so uzakonili kontrolo rojstev. Po tem zakonu je prepovedano postati oče pred 26. letom, mati pa pred 23. letom. Vendar direktor kontrole rojstev v Pekingju Ze Kuang Cao ni s tem ukrepom povsem zadovoljen. V organu zdravstvene službe je zapisal tole:

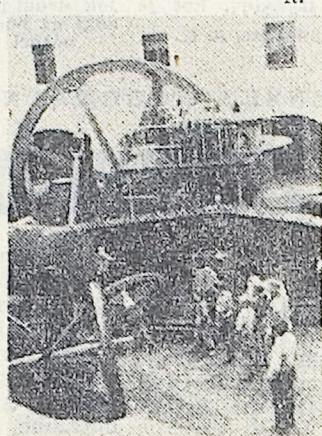
»Prepovedati zgodnje zakone ni nikakršna rešitev. Rešitev bi morala biti preventivna. Poskrbeti moramo, da bi se mladi fantje in dekleta prehitro ne zaljubili.« Morda bodo tudi o tem izdali kakšen zakon. Kitajci znajo tudi to.

SREČEN DAN

Avtomobilist Ernest Baker je postavil svojevrsten rekord: med eno samo vožnjo ga je ustavilo dvanaest policajev! Istega dne se je pojavilo na sodišču 12 prijav zaradi prehitre vožnje.

šino, belci pa so postali manjšina.

Narodno in socialno prebujanje prejšnjih sužnjev in polsužnjev je pričelo že pred desetletji spreminjati položaj. Črnci so terjali zase človeške pravice, belci pa so brnili svoje socialne in politične predprave. Ta boj se nadaljuje in ni dvoma, da bo zmaga na strani večine, to je črncev, čeprav niso prvotno prebivalstvo Južnoafriške zveze.

Med idrijske zanimivosti sodi mestni muzej v Idriji, ki privablja številne obiskovalce iz vseh delov sveta na ogled starih rudniških naprav in najstarejše ga rudnika v državi. Idrijski rudnik je lani dobil novo toplotniško peč, prihodnje leto pa bodo dali v pogon še eno rotacijsko peč in modernizirali nekatere druge rudniške naprave. Na sliki: stara rudniška črpalka v idrijskem muzeju

DROBIŽ

Francoski pisatelj André Maurois je zelo pozoren do pisateljev slabše literarne cene. Vprašali so ga, kaj ima pri tem za bregom. Takole je odgovoril: »Na literarnem trgu, kakor na vsakem drugem trgu, mora imeti človek pri roki drobiž.«

DA SE RAZUMEMO

De Gaulle je bil prvi francoski predsednik republike, ki je po več kot sto letih prišel v Nemčijo na uradni obisk. Pred kratkim se je vrnil v Francijo. To njegovo pot je spremljalo veliko komentarjev. Kot so poročali zahodnonemški časopisi, so ga povsod sprejemali z navdušenjem in velikimi prisrčnostjo. Kljub temu pa ga je varovalo več kot 4500 policajev. Da ne bi tega napak razumeli, je hamburški list »Das Bild« zapisal:

»Mobilizacija nemške policije nima namena, da bi čuvala predsednika De Gaulle pred nami Nemci, proti katerim se je on v zadnji vojni tako srdito boril, marveč pred Francozi, in to prav pred tistimi, ki so mu bili še pred nedavnim najbližji.«

Preženimo nadležno golazen

V letošnji poletni vročini, ki je mrtvičala delovno sposobnost in kravila v nočeh krepčilo spanje, smo bili deležni v Korpu in še ponekod ob našem morju tudi posebne vrste nadležne, katere ne olajša nobena točka. To so bile jate komarjev, ki so posebno ob večerih in tudi ponoči polnile oči in nos. Ob zaprtih oknih ni bilo mogoče spati zaradi vročine, ob odprtih ne zaradi komarjev. Kaj je krivo, da so se komarji tako silovito razmnožili?

V prejšnjih časih je bil Koper za komarje kolono znan kot kraj komarje nadležne in stari Kopranci so si vedeli pomagati samo na ta način, da so zavarovali okna z mrežami. Se prejšnjega je razširila tudi malarija. Pozneje so se oblasti lotile uničevanja komarjev na dva načina, z zastrupitvijo in osuševanjem. Prvi način je bil v obliki gumbuzije, ki so jo razpršili v jarkih in prekopih. Gumbuzije so male živorodne ribe, ki se zadovoljujejo z vsako, sladko, mešanico in celo slano vodo in se naglo množijo. Ličinke komarjev so jim najljubša hrana. V marsikatere kraji so prav z njihovo pomočjo uničili tudi malarijo, zlasti v Italiji in Dalmaciji.

V koprski okolici so se gumbuzije hitro udomačile in napolnile stoječe in tektoče vode, po jarkih, prekopih in potokih. Komarji so izginjali. Po osvobojevanju smo na to dobili

nice popolnoma pozabili, a je zadnje leto tako sploh na vsako akcijo za zatiranje komarjev in posledice so od leta do leta občemnejše. Pri čiščenju jarkov smo ribice ponekod povsem uničili, drugod pa nismo poskrbeli za to, da bi se voda po dežju povsem otekla. Pustili smo v njih kolanje, v katerih je ostajala voda za leglo komarjev. Prav nič se tudi nismo zmenili za razne mlake, ki so nastale na Koprskem polju okoli lesenjač gradbenih delavcev, za tiskarno Primorskega tiska itd. Ker v te mlake nismo vložili gumbuzij, saj smo do njih niso mogli, so postale kotičke tisočev in tisočev komarjev.

Ce počnemo doživeti tudi prihodnje leto tako komarje nadležne kot letošnje in če želimo varovati pred njo turiste, da nam ne pobegeto, je nujno potrebno, da se resno lotimo ukrepov za zatiranje komarjev. Do prihodnje pomladi je treba pregledati vse järke in jih urediti tako, da voda v njih ne bo zastajala; v take s stalno vodo pa je treba vložiti gumbuzije. Vse nepotrebne mlake je treba zasuti. To bi bili najpreprostejši ukrepi za uničenje komarjev, mogoče pa so tudi kemični postopki, a ti ne bodo samo tisti, ki uničujejo v vodi živeče ličinke. Eden izmed teh je vsipanje plavila v vodo, drugi pa pokrivanje površin z nafto, ki pa je mogoče samo v stoječih vodah. Če žrtvujemo velike investicije za razoroževanje komarjev, moramo žrtvovati nekaj tudi za uničenje komarje nadležne, ker se bo sicer od leta do leta večala. R. G.

SVETLEČI SE PEŠCI

V Parizu resno proučujejo predlog o tem, naj bi nosili pešci na rokavu svetleč se trak, ki bi jih obvaroval pred prometnimi nesrečami. Vozniki avtomobilov menijo, da so pešci v nekaterih mrčnih ulicah skoraj nevidni in da so zaradi tega večkrat žrtve prometnih nesreč. Trak, ki naj bi ga nosili na rokavu, naj bi bil prevlečen s fosforescentno barvo, ki naj bi odbijala rumeno svetlobo.

MED NAJDENIMI

PREDMETI

Pred kratkim je preživel nek otrok celo uro med izgubljenimi dežniki, galosami, urami in drugimi stvarmi v brytsonski pisarni za najdene predmete.

Štirimesečnega otroka je našel policaj v avtomobilu, ki je stal precej daleč od plaže. Nekaj časa ga je gledal in tuhtal, kaj naj stori. Naposled pa je skomignil v rami in ga odnesel v urad za najdene predmete. Dežurni uradnik je položil dojenčka v škatlo, ga pokrtil z izgubljenimi cunjami, nalepil na škatlo številko in jo postavil na policio med dežnike in galose. Kmalu sta pridrvela v pisarno zbegani ata in zbegana mama, ter »dvignila« svojega sinčka.

TINJAN VABI!

Popotniku, ki kroži po Slovenski Istri, se že pred Crnim kalem nad Koprmo odpre čudovit razgled na koprsko-tržaški zaliv in kar nehotne se njegove oči zazro na hrib Tinjan.

Mnogi izmed obiskovalcev slovenske obale prekinjejo svoje potovanje in tako ali drugače krenejo v zaselek Tinjan, kjer se jim odpre pogled na Julijske Alpe, Dolomiti in italijanske obale in daleč po Slovenski Istri.

In če bi naši turistični delavci opazili zanimanje domačin ter turistov za to prelepo izletniško točko, potem bi odpadlo vprašanje: zakaj ne

UREDE NA TINJANU PRIMERNEGA

turističnega objekta in zakaj ni v turističnih in gostinskih in planinskih prospektih omenjen Tinjan kot ena izmed najbolj privlačnih točk popotnikom, ki si žele kar največ lepih vtisov s križarjenja od Postojne do Savudrija.

OČE IN SIN

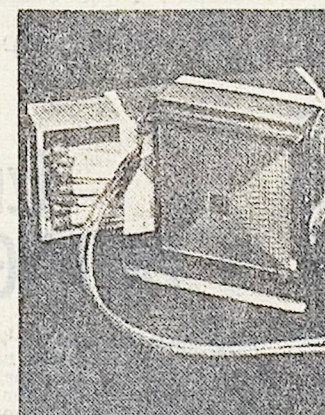
Slikar Pierre de Villiers je polnih osem let slikal slike in jih ponujal, vendar ni prodal niti ene same. Naposled se je pojavil tudi na neuredni razstavi na bregu Temze, kjer je v hiši prodal sliko, ki jo je naslikal — njegov triletni sinček.

ZALETTEL SE JE

Malajska policija je zaprosila medija Kassima Bin Osmana, naj ji v transu odkrije truplo človeka, ki so ga pred kratkim umorili. Osman je ponudbo sprejel in privedel policijo točno na tisti kraj, kjer je bilo truplo. Kmalu potem so ga obtožili za umor in mu to tudi dokazali.

PRVI FRANCOSKI SATELIT

V Parizu so pred kratkim sporočili, da bo Francija leta 1965 izstrelila svoj prvi umetni zemeljski satelit.

Večkrat smo že pisali, kakšni neprekosljivi mojstri precizne mehanike in radiolodije so Japonci. Zdaj so dali na trg tranzistorjski radijski sprejemnik, ki ima čisto lep in močan glas, ni pa večji od skatlice vžigalce

Kje je kaj te dni

RADIO KOPER

Vsak dan razen nedelje poročila ob 7,30, 13,30, glasba za dobro jutro ob 7,15, 7,35, radijski dnevnik ob 15. uri.

Nedelja, 16. septembra: 8,40 V vedro pesmijo v nedeljsko jutro — 9,00 Reportaža: Primorska podjetja na zagrebškem veselijsmu — 9,15 Zabayni ritmi — 9,45 Poje M. Deržaj — 13,30 Sedni kraji in ljudje — 14,00 Glasba po željah — 15,10 Zabayna glasba, vmes reklame — 15,15 Poje Tržaški komorni zbor p. v. U. Vrabca — 15,30 Igrajo veliki zabayni orkestri.

Ponedeljek, 17. septembra: 13,40 Odmolki iz oper — 14,50 Od ansambila do orkestra — 15,15 Zabayna glasba, vmes reklame — 15,30 Slovenske narodne pesmi.

Torek, 18. septembra: 13,40 V ritmu z malimi ansambli — 14,00 Paleta zabaynih popevk — 14,30 Male skladbe za violino in klavir — 14,45 Pojeta pionirski in mladinski zbor iz Skopja — 15,15 Zabayna glasba, vmes reklame — 15,30 Okrogle in postojne.

Sreda, 19. septembra: 13,40 Zabayni zvoki — 14,00 Odmeki iz Jugoslavije — 14,30 Od odhidi in razvedrilo — 15,15 Zabayna glasba, vmes reklame — 15,30 Poje moški zbor »Enakost« iz Kranja p. v. V. Fabianija.

Četrtek, 20. septembra: 13,40 Trske skladbe z zabaynim orkestrom RTV Zagreb — 14,00 Glasba po željah — 14,30 Melodije za prijetno popoldne — 15,15 Zabayna glasba, vmes reklame — 15,30 Slovenske narodne poje »Hajlijski fantje«.

Petek, 21. septembra: 13,40 Poje zbor »Mastrechter Star« — 14,00 Vedro in popularno — 14,30 Iz operetnega sveta — 14,15 Zabayna glasba, vmes reklame — 15,30 Domače aktualnosti — 15,40 Glasbena medigra.

Sobota, 22. septembra: 13,40 Popevke in ritmi od tu in tam — 14,30 Mali koncert zabayne glasbe — 15,15 Zabayna glasba, vmes reklame — 15,30 Nekaj domačih popevk.

TELEVIZIJA

TELEVIZIJSKI SPORED

STUDIJA LJUBLJANA

Nedelja, 16. septembra: 11,15 LJUBEZEN IN BESEDE — italijanski celovečerni film. V glavnih vlogah: Vittorio de Sica, Carla Gravina in Gino Gervi. Režija — Alessandro Blasetti.

Sreda, 19. septembra: 18,00 CARODEJNA KREDA — TV slikanica.

19,30 TV OBZORNIK; 20,30 KLICEMO VAS PO TELEFONU — zabavno-glasbena oddaja.

Četrtek, 20. septembra: 19,30 TV OBZORNIK; 20,30 TV PODLISTEK: André Maurois-Boris Grabnar: »Thanaos palace hotel« — humoreska.

Z omenjeno zgodbo se začne redna serija TV podlistka, ki bo na sporedu vsak mesec. Prvi je francoski pisatelj André Maurois, sledila pa bo vrsta domačih in tujih avtorjev. Prvo zgodbo bo pripovedoval Jurij Souček, njegovo pripovedovanje pa bodo pestrili igrani vlozki: SPREHOD SKOZI CAS — serijski film.

Petek, 21. septembra: 18,30 NOVA DOBA ARHITEKTURE — I. del.

19,00 S KAMERA PO AFRIKI — serijski film;

19,30 TV OBZORNIK; 20,30 PRENOS.

KINO

KOPER: 14. septembra sovjetski film DEVETNAJSTLETNIKI, 15. in 16. septembra francoski film OBACUN MED ZENSKAMI, 17. in 18. septembra italijanski CS film MORALIST, 19. septembra nemški barvni CS film OD ALJASKE DO MEKSIKE, 20. septembra jugoslovanski film BALADA O TROBENTI IN VOJAKU.

IZOLA: 14. septembra nemški film PRIMER INSPEKTORJA SCHARINGA, 15. in 16. septembra nemški barvni VV film MED TRENUTKOM IN VEČNOSTJO, 17. in 18. septembra nemški barvni CS film OD ALJASKE DO MEKSIKE, 19. in 20. septembra italijanski CS film MORALIST.

SKOFIJE: 15. septembra švedski film »MEIN KAMPF«, 16. sep-

tembra jugoslovanski film BALADA O TROBENTI IN VOJAKU, 20. septembra nemški barvni VV film MED TRENUTKOM IN VEČNOSTJO.

SMARJE: 15. septembra sovjetski film DEVETNAJSTLETNIKI, 16. septembra švedski film »MEIN KAMPF«, 19. septembra jugoslovanski film BALADA O TROBENTI IN VOJAKU.

POSTOJNA: 14., 15. in 16. septembra ameriški barvni CS film STRELJANJE, 18. in 19. septembra italijanski barvni CS film BELE SENCE.

PRESTRANEK: 16. septembra jugoslovanski film KOTA 905.

ILIRSKA BISTRICA: 14. septembra barvni CS film KRIZARJI, 15. in 16. septembra ameriški barvni film DVOBOJ NA SONCU, 17. in 18. septembra zabayni film MARTIN V OBLAKIH, 20. in 21. septembra španski VV film PRODAJALKA VIJOLIC.

SEZANA: 14. septembra ameriški CS film VOZVOZI NA ZAHOD, 15. in 16. septembra francoski film TIL ULENSPIEGEL, 18. in 19. septembra francoski film CASTILLENPA, 20. in 21. septembra francoski VV film TI SI MOJE ŽIVLJENJE.

ZA CISTOST IN PRISTNOST

NAŠIH IMEN

Oltra-Prečnik-Prečno

V zahodnem delu Miljskih hribov je hrib, ki mu Italijani pravijo Oltra, v starih latinskih listinah pa nahajamo obliko Ultra. Toda iz urbarskega vpisa v 17. stoletju izvemo, da je imel neki Giovanni Milich (Milich) iz Starih Milj vinograd »nella valle oltra il monte Precenigo« (v dolini onkraj hriba Prečnika). Milich je bil nedvomno Slovenec, kot so bili tedaj do malega vsi prebivalci Milj, in je ime hriba povedal tako, kot je bilo v običajni rabi — prečnik. Da je bil s tem mišljen po italijansko imenovani hrib Oltra, tudi ne more biti dvoma. Sicer pa to ni edini zapisek o tem imenu (Godina) in ime tudi ni povsem izumrlo, čeprav je italijanska v novejšem času močnejša silila v te kraje.

Ta ugotovitev je posebno važna, ker nam daje ključ za razlago krajevnega imena Valdoltra, ki je nastalo iz Valle d'Oltra (Dolina Oltre ali Prečnika, Prečniška dolina). V tej dolini, ki je v resnici prej soteska erozijskega izvora brez ravnelega dna, ni bilo nikoli nobenega selišča in ga tudi še zdaj ni. Opravka imamo samo z nekaj raztresenimi kmetijami po obronkih, oziroma blizu ustja soteske pri morju. Pomen je dobilo to okolje šele tedaj, ko je Avstrija zgradila tam hospic za častnike vojne mornarice, iz katerega se je pozneje razvilo zdravilišče za kostno tuberkulozo. Ta dogodek prejšnjega stoletja je bil dejansko rojstvo kraja Valdoltra v sedanjem, in ne več samo v ledinskem smislu.

Ime Valle d'Oltra — Valdoltra je zato prav tako novejša umetna tvorba, kakor je Portorož, ki je nastal kot kraj šele takrat, ko je pričelo nastajati letovišče. Nobenega vzroka zato ni, da bi ga Slovenci ohranjali, še posebno zato ne, ker je nastalo na popolnoma slovenskem ozemlju in po tuji volji. Vrnimo torej hribu staro ime Prečnik, kraju v dolini Prečnika pa dajmo ime Prečno pri Kopru, za razliko od Prečne na Dolenjskem in Prijeke v Dalmaciji. V italijanski rabi pa naj ostaneta hrib Oltra in kraj Valdoltra. R.

Strogo zaupno

Vohunska zgodba iz II. svetovne vojne

Gospod Weitzel je hotel ubiti dve muhi na en mah. Prvič bo moral Miller o tem referirati Himmlerju, ki se bo tako seznanil z uspehom gospoda atašeja in bo naprej referiral Hitlerju, na drugi strani si pa ne bo mogel prisvojiti zaslug za to pomembno zmago admiral Canaris, ki je to večkrat rad napravil.

Vse je bilo zamišljeno na moč precizno in Weitzel si je od zadovoljstva mel roke.

Herr Miller je bival v hotelu »Nacional«, vendar Weitzel ni hotel, da bi mu Kraschke odnesel film v njegov apartman. Odločil se je, da bo poslal Kraschkeja na kolodvor, da bi kot predstavnik ambasade za tisk pospremil Millerja in mu tamkaj izročil dragoceni film.

Tako so tudi napravili. Ze uro pred odhodom vlaka je prišel gospod Kraschke na kolodvor...

2. »NAČRT BARBAROSSA«

Ze dva tedna sta minila od tega nesrečnega dne, vendar se tudi danes, ko je vojni atake ležal v svoji postelji, ni mogel obvladati pri spominih na te dogodke. Roke so mu drhte, v grlu ga je dušilo, pa naj si je še tako prigovarjal, naj odžene te nesrečne misli.

Tistega prekletega dne je bil Weitzel povsem miren, niti na kraj pameti ni ni padlo, da bi se utegnili »Operacija Syrius« v zadnjem hipu razbliniti kakor milni mehurček. Mar je bilo mogoče to pričakovati, ko se je vse gibal po določenih kolesekih in ni bilo nikakršnega znaka o nesreči, ki se je približevala.

Ko je tistega jutra pospremil Kraschkeja prav do vrat, je gospod Weitzel odšel na dvorišče, da bi pogledal, kako sofer August čisti njegov dolgi in temnomodri Mercedes. Najboljše volje se je nato vrnil v svoj kabinet in se lotil sestavljanja zaupnega poročila

o uspešnem zaključku »Operacije Syrius«. Da bi ga zlomek polkovnik von Weitzel je bil mojster za sestavljanje poročil!... Iz njegovih poročil je odsevala skromnost, vdanost, vrh tega pa je umel v takšnem tonu naslikati živo podobo poguma, spretnosti in vztrajnosti, ki sta jo pokazala gospod ataše in njegov aparat...

Von Weitzel je popisal že peti list papirja in pokalil tri cigarete, ko je v kabinet pridrvel Herr Kraschke. Bil je ves iz sebe in je zamrmral nekaj nerazumljivega. Ataše je v hipu spoznal, da se je zgodilo nekaj strašnega. Na čelu so se mu pojavile potne kapljice.

»Kaj je!« je zarjul.

»Oh, oh, oh« je zamrmral Kraschke, »ubijte me, gospod polkovnik... oh, oh, oh...«

Weitzel je zgrabil vrč vode in mu jo pljusnil v obraz. Kraschke mu je nato vse drhteč in skoraj jokaje povedal, da so mu na kolodvoru v zadnjem hipu odrezali zadnji žep, pobrali iz njega denarnico, v kateri so bili vsi njegovi dokumenti, in tisti film...

Von Weitzel se je zgrabil za glavo. Klje je kot kočijaž, razbijal po mizi in posval Kraschkeja, ki je bil preveč zbezan, da bi se poskušal braniti.

Kraschkeja so torej okradli. V denarnici je bilo nekaj denarja, osebna legitimacija, prav tisti film in vizitka sodelavca ambasade Otta Scharinga. Po treznem premisleku in pretresanju tega dogodka v krogu svojih najbližjih sodelavcev, je prišel von Weitzel do takšnih zaključkov:

Najprej ni bilo jasno, kdo je okradel Kraschkeja. Če je bil žrtev navadnega žeparja, potem je bilo to šele pol nesreče. Vendar kljub temu ni izključeval možnosti, da se ne bi denarnica prej ali slej znašla v rokah organov sovjetske kontraobveščevalne službe.

Drugič — Kraschke in tisti tepec Scharing se morata prejšnjo prejšnjo vrniti v Berlin.

Tretjič — stike s »Karo kraljem« je treba takoj prekiniti, ker ga utegnjejo v tako zamotanem položaju danes ali jutri odkriti.

Ko se je tako odločil, je Weitzel sklenil, da bo o tem vsaj površno obvestil ambasadorja in mu tako pojasnil razloge, zakaj mora Scharing in Kraschke v Berlin.

Gospod von Schulenburg, diplomat stare šole, je poslušal Weitzla molče in ni niti z eno samo kretnjo izdal svojih misli.

»Je to vse, gospod polkovnik?« ga je naposled vprašal.

»Da, gospod ambasador,« je odvrnil Weitzel s težko prikritim razburjenjem. »Rad bi vas prosil za nasvet.«

»Svetovati je treba pravočasno,« je dejal Schulenburg. »Zelo

žal mi je, da ste prišli na misel, da bi se posvetovali z menoj šele sedaj, dragi moj polkovnik. Če pomislimo na sporazum, ki sta ga podpisala reichsfürer SS in reichsminister za zunanje zadeve, in ki vam je znan, potem je takšna zamuda več kot zagonetna.

Gospod Schulenburg se je nasmešnil zelo izrazito. Sam v sebi se je takšnega dogodka radoval. Po nekih znakah, čeravno zelo posrednih, je Schulenburg sklepal, da mu Weitzel skuša metati polena pod noge.

Razgovor se je bližal koncu. Ambasador se je strinjal s tem, da mora Kraschke in Scharing nemudoma zapustiti Moskvo in se vrniti v Berlin. Podpisal je ukaz, ki ga je bil pripravil Weitzel in pripomnil, da se utegnjejo iz tega izcimiti sila neprijetne posledice.